

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-23-2298/11

Datum: 14.10.2011.godine

OPĆINSKI PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM 2011 - 2016

SADRŽAJ

1	UVOD (PRAVNI OSNOV I PERIOD VAŽENJA PLANA)	4
2	OSNOVNI PODACI O OPĆINI I PROIZVOĐAČIMA OTPADA	5
2.1	POLOŽAJ (MORFOLOGIJA TERENA I DOSTUPNOST ZA PRUŽANJE USLUGA).....	5
2.2	ODNOS RURALNOG I URBANOG DIJELA OPĆINE.....	6
2.3	BROJ STANOVIKA I DOMAĆINSTAVA PO MJESNIM ZAJEDNICAMA.....	6
2.4	PROIZVOĐAČI OTPADA IZ PRIVREDE.....	7
2.5	PROIZVOĐAČI OTPADA - JAVNE USTANOVE.....	7
3	PRAVNI OKVIR ZA UPRAVLJANJE OTPADOM (OBAVEZE IZ POSTOJEĆE REGULATIVE I PLANSKIH DOKUMENATA)	8
3.1	PLANSKI DOKUMENTI UPRAVLJANJA OTPADOM.....	8
3.2	ZAKONSKA REGULATIVA	11
3.3	ANALIZA I ZAKLJUČCI.....	12
4	ADMINISTRATIVNI OKVIR UPRAVLJANJA OTPADOM	12
4.1	INSTITUCIONALNA ORGANIZACIJA.....	12
4.2	UGOVORI I SARADNJA U OBLASTI UPRAVLJANJA OTPADOM	15
4.3	ANALIZA I ZAKLJUČCI.....	15
5	POSTOJEĆI KAPACITETI ZA PRIKUPLJANJE I ODVOZ OTPADA	16
5.1	OPREMLJENOST ZA PRUŽANJE USLUGE PRIKUPLJANJA I ODVOZA OTPADA.....	16
5.2	DINAMIKA I NAČIN ODVOZA I PRIKUPLJANJA OTPADA.....	16
5.3	SAKUPLJANJE OPASNOG OTPADA IZ DOMAĆINSTAVA.....	17
5.4	SAKUPLJANJE SPECIJALNOG OTPADA	18
5.5	PROIZVOĐAČI OTPADA KOJI SAMI ZBRINJAVAJU OTPAD.....	18
5.6	DRUGI OPERATERI.....	18
5.7	ANALIZA I ZAKLJUČCI.....	19
6	POSTOJEĆA INFRASTRUKTURA ZA UPRAVLJANJE OTPADOM (UKLJUČUJUĆI POSJEDOVANJE DOZVOLA)	19
6.1	ZELENI OTOCI.....	19
6.2	CENTRI ZA RECIKLAŽU	19
6.3	CENTRI ZA KABAŠTI OTPAD	19
6.4	OBJEKTI ZA ODLAGANJE.....	20
6.4.1	<i>Regionalna deponija</i>	20
6.4.2	<i>Lokalna deponija</i>	20
6.5	DRUGI OBJEKTI.....	20
6.6	ANALIZA I ZAKLJUČCI.....	20
7	NELEGALNA ODLAGALIŠTA	21
8	TRENTNE I BUDUĆE KOLIČINE	23
8.1	UKUPNO PROIZVEDENI OTPAD.....	23
8.2	PRIKUPLJENI MJEŠANI OTPAD.....	23
8.3	PRIKUPLJENI OTPAD ZA RECIKLAŽU	24
8.3.1	<i>Papir i karton</i>	24
8.3.2	<i>Plastika</i>	24
8.3.3	<i>Staklo</i>	24
8.3.4	<i>Željezo i metal</i>	24
8.3.5	<i>Zeleni otpad</i>	24
8.4	SPECIJALNI OTPAD.....	24
8.4.1	<i>Životinjski otpad - leševi</i>	25
8.4.2	<i>Opasni otpad</i>	25
8.4.3	<i>Medicinski otpad</i>	25
8.4.4	<i>Mulj iz otpadnih voda</i>	25
8.4.5	<i>Građevinski otpad i materijal od rušenja</i>	25
8.4.6	<i>Kontaminirano tlo</i>	26

8.4.7	Slupana vozila, rezervni dijelovi i gume.....	26
8.4.8	Elektronski i električni otpad.....	26
8.4.9	Kabasti otpad.....	26
8.5	UKUPNO PRIKUPLJEN OTPAD.....	26
8.6	OTPAD ODVEZEN NA ODLAGALIŠTE.....	27
8.7	ANALIZA I ZAKLJUČCI.....	27
9	FINANSIRANJE SISTEMA UPRAVLJANJA OTPADOM.....	27
9.1	TARIFA ZA DOMAĆINSTVA.....	27
9.2	TARIFA ZA PRIVREDNI SEKTOR.....	28
9.3	STEPEN NAPLATE.....	28
9.4	BILANS STANJA 2008 – 2010.....	29
9.5	PROCJENA PRILIVA SREDSTAVA.....	29
9.6	ANALIZA I ZAKLJUČCI.....	30
10	INFORMISANJE JAVNOSTI.....	31
10.1	INFORMISANJE GRAĐANA O PRUŽENIM USLUGAMA.....	31
10.2	PROGRAMI PODIZANJA SVIJESTI.....	31
10.3	ANALIZA I ZAKLJUČCI.....	31
11	SPECIFIKACIJA PROBLEMA.....	32
11.1	INSTITUCIONALNI PROBLEMI.....	32
11.2	PRAVNI PROBLEMI.....	32
11.3	INFRASTRUKTURNI PROBLEMI.....	32
11.4	FINANSIJSKI PROBLEMI.....	33
11.5	JAVNA SVIJEST.....	33
12	CILJEVI UPRAVLJANJA OTPADOM ZA PLANSKI PERIOD.....	34
12.1	OSTALI CILJEVI I AKTIVNOSTI.....	34
13	PROGRAM MJERA (AKCIONI PLAN).....	34
13.1	PROGRAM MJERA ZA UNAPREĐENJE SISTEMA ZA PRIKUPLJANJE I ODVOZ OTPADA (PROGRAM SAKUPLJANJA OPASNOG OTPADA IZ DOMAĆINSTAVA, PROGRAM PROŠIRENJA USLUGA).....	34
13.2	PROGRAM MJERA ZA UNAPREĐENJE SISTEMA ZA ISKORIŠTAVANJE OTPADA.....	35
13.3	PROGRAM MJERA ZA UNAPREĐENJE SISTEMA ZA KONAČNO ODLAGANJE OTPADA (PROGRAM SANACIJE OPĆINSKIH DEPONIIJA, PROGRAM SANACIJE DIVLJIH DEPONIIJA, MEĐUOPĆINSKA SARADNJA).....	36
13.4	PROGRAM MJERA ZA PODIZANJE JAVNE SVIJESTI U UPRAVLJANJU OTPADOM.....	37
14	ANALIZA RIZIKA.....	37
15	MONITORING IMPLEMENTACIJE.....	38
16	POPIS LITERATURE.....	38
17	ZNAČENJE POJMOVA.....	39
18	PRILOZI.....	41

1 Uvod (pravni osnov i period važenja plana)

Čvrsti otpad u BiH je u pravom smislu otpad, koji se u najvećem obimu ne koristi za ponovnu preradu izuzev manjih količina nekih vrsta – papir i metali. Možemo reći da je istovjetna situacija i na području općine Zavidovići. Strategija upravljanja čvrstim otpadom 2008-2018 predviđa rješavanje problema prikupljanja i odlaganja. Iz strategije proizlaze i obaveze općina, a jedna od obaveza je i donošenje plana upravljanja otpadom na nivou općine.

Ovaj plan predviđa rješavanje gorućeg, dugogodišnjeg problema vezanog za "Gradsku deponiju Ekonomija", zatim sve veći broj divljih deponija na području cijele općine.

Provođenje Strategije upravljanja čvrstim otpadom 2008-2018 i ovog plana će sigurno u svim svojim fazama nailaziti na razne probleme. Potrebno će biti mnogo raditi na promjeni navika stanovništva, informisanosti i podizanju svijesti o značaju životne okoline i neophodnosti uvođenja svih u sistem.

S druge strane, potrebno će biti obezbijediti značajna finansijska sredstva. Iskustva u zapadnoevropskim zemljama pokazuju da je ovo dugoročan posao i da ga treba raditi temeljito i postepeno uz naglašenu primjenu preventivnih i represivnih mjera, uz angažman velikog broja subjekata. Ovaj plan se odnosi na period od 6 godina. Njegovom implementacijom treba da se riješe osnovni problemi oko upravljanja otpadom na cijelom području općine, jačanjem kapaciteta i uvođenjem u sistem najvećeg broja proizvođača otpada. Na osnovu ukazane potrebe upravljanja otpadom u cijelom svijetu, a ne samo u Evropi i ne samo u Zavidovićima, doneseni su mnogi propisi na državnom, kantonalnom i općinskom nivou.

Potreba za uređivanjem života društvene zajednice na teritoriji općine Zavidovići sa aspekta upravljanja otpadom narasla je do granica kada se moraju preduzeti hitne i drastične mjere. Život u neuređenom okolišu donosi bolesti i druge neželjene posljedice. Stoga je osnovni cilj ovog projekta, koji nosi naziv „Općinski plan upravljanja otpadom“, implementacija svih propisa koji tretiraju otpad i upravljanje otpadom, kako evropskih, tako i domaćih. Realizacija ovog cilja će imati značajan pozitivan epilog u smislu realizacije drugih ciljeva, kao što su zaštita zdravlja stanovništva, zaštita okoline, prirode, voda, šuma, zemljišta itd. kao i razvoj turizma, kojeg nema u okruženju sa neriješenim upravljanjem otpadom.

Zakon o upravljanju otpadom (Službene novine Federacije BiH broj 33/03 i 72/09) je pravni osnov za donošenje općinskog plana upravljanja otpadom. Ovaj zakon primjenjuje se na sve kategorije otpada i sve vrste aktivnosti u upravljanju otpadom, osim na radioaktivni otpad, gasove ispuštene u atmosferu i otpadne vode.

U planiranju upravljanja otpadom, ovim zakonom je propisano da su nadležni organi dužni da izrade planove za upravljanjem otpadom koji će obuhvatiti:

- vrstu, količinu i porijeklo otpada koji se proizvodi i koji se treba tretirati ili odložiti;
- ciljeve upravljanja otpadom;
- opće tehničke zahtjeve za upravljanja otpadom i uređaje unutar područja na kojim se nalaze;
- raspoloživ i podesan tretman i mjesta odlaganja i uređaje unutar određene teritorije;
- specijalne ugovore za tretman ili odlaganje otpada za veći broj općina;
- specijalne ugovore za pojedine vrste otpada, kao što je opasni otpad, tečni otpad, ambalažni otpad itd.
- strateške ciljeve sa razrađenim prioritetima u upravljanju otpadom i pojedinim aktivnostima koje treba preduzeti;
- listu mjera koje treba preduzeti,
- procjenu troškova za izvršavanje zadataka u upravljanju otpadom.

Zakon o upravljanju otpadom je propisao da će se kantonalnim propisom utvrditi zadaci općina u izradi općinskih planova upravljanja otpadom, koji treba da sadrže najmanje:

- programe skupljanja opasnog otpada iz domaćinstava;

- programe za korištenje komponenti iz komunalnog otpada;
- programe za smanjenje procenta biorazgradivog otpada i ambalažnog otpada u komunalnom otpadu;
- programe za podizanje javne svijesti u upravljanju otpadom;
- lociranje postrojenja za upravljanje otpadom;
- saradnja između općina radi postizanja zadatih ciljeva.

Na osnovu navedene obaveze kantona, donešen je Plan upravljanja otpadom na području Ze-do kantona (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 1/2009), koji definira aktivnosti na uspostavi i radu integralnog sistema upravljanja otpadom u periodu od narednih 20 godina. Proces planiranja je kontinuiran proces, ciklično se ponavlja sa svrhom revizije postignutog i poboljšanja trenutnog stanja pojedinih komponenti sistema, dok se planirane aktivnosti realiziraju prema redosljedu utvrđenom na način da sistematski prati implementaciju unaprijed zacrtanih ciljeva. Period od 20 godina je fazno podijeljen prema prioritetima aktivnosti koje implementiraju kratkoročne i dugoročne ciljeve. Analiza sadašnje situacije sistema upravljanja otpadom na području Ze-do kantona, koja je također sastavni dio Plana, će utvrditi prioritete za rješavanje, a na osnovu toga i pomoći u definiranju ciljeva.

Fazno posmatranje problematike uspostave i rada integralnog sistema upravljanja otpadom omogućava prvenstveno baznu uspostavu osnovnih preduvjeta za razvoj jednog takvog sistema, a potom uvođenje najefikasnijih mehanizama za tretman otpada. Plan utvrđuje periode revizije koja obuhvata periodično računanje indikatora stanja sistema upravljanja otpadom, daje periodičnu ocjenu stanja sektora, prati implementaciju poduzetih aktivnosti, ocjenjuje njihove rezultate i predlaže dodatne aktivnosti sa ciljem poboljšanja stanja sektora na kraju narednog ciklusa revizije.

Upravljanje komunalnim otpadom, odnosno skupljanje i tretiranje komunalnog otpada vrši se u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostim (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 17/2008), kojim je uređeno osnivanje i rad komunalnih preduzeća i obaveze općina u pružanju komunalnih usluga. Općinskom Odlukom o komunalnom redu (Službeni glasnik općine Zavidovići broj 4/2004, 10/2006 i 7/2007) regulišu se prava, dužnosti i obaveze preduzeća kojem su povjereni poslovi održavanja i čišćenja javnih gradskih površina, drugih preduzeća, ustanova, samostalnih privrednika, MZ-a, građana i udruženja građana u vezi sa održavanjem komunalne higijene, zelenila i komunalnih objekata i uređaja i propisuje način i uslove održavanja komunalnog reda na području općine Zavidovići.

2 Osnovni podaci o Općini i proizvođačima otpada

2.1 Položaj (morfologija terena i dostupnost za pružanje usluga)

Općina Zavidovići nalazi se u centralnom dijelu Bosne i Hercegovine, sa ukupnom površinom od oko 507 km². Teritorijalno i administrativno je sastavni dio Zeničko-dobojskog kantona i pripada ekonomskoj regiji „Centralna Bosna i Hercegovina“. Graniči se sa općinama Žepče, Maglaj, Banovići, Olovo i Kakanj. Grad Zavidovići kao administrativno sjedište općine nalazi se na 44,27° sjeverne geografske širine i 18,10° istočne geografske dužine, na 210 m nadmorske visine i leži na tri rijeke – Bosna, Krivaja i Gostović. Klima je umjereno kontinentalna sa prosječnom temperaturom od 5-10 ° C, sa padavinama od 800-1200 mm i oko 1.630 sunčanih sati godišnje. Zavidovići su bogati vodenim tokovima. Ambijentalno su smješteni u podnožju šumovitih planina i brda, sa mnogo pećina i šume. Dostupnost naseljenih mjesta za pružanje usluga odvoza otpada nije na zadovoljavajućem nivou jer se radi o velikom području sa lošom putnom infrastrukturom, koja je, ako i postoji, uglavnom neprohodna za veća i teža vozila za odvoz otpada. Iz tog razloga mora postojati kombinovano prikupljanje otpada u takvim naseljenim mjestima, gdje se otpad iz domaćinstava transportuje do kontejnerskih lokacija na način koji je moguć u uslovima neprohodne putne infrastrukture.

2.2 Odnos ruralnog i urbanog dijela Općine

Općina se prostire na 507 km², a sam grad na površini od 4 kvadratna kilometra, što znači da je odnos ruralnog i urbanog dijela općine, u teritorijalnom smislu, skoro pa potpuno na strani ruralnog dijela. Međutim, prema broju stanovnika, količinama kućnog, industrijskog i drugog otpada, kao i prema nekim drugim kriterijima, taj odnos se mijenja i u nekim slučajevima je čak na strani urbanog dijela općine.

Prikupljanje, transport i odlaganje integralnog otpada organizovano i provedeno od strane JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići je u urbanoj gradskoj zoni i prigradskim naseljima ili u četiri gradske mjesne zajednice i to:

1. Mjesna zajednica "Asim Čamdžić"
2. Mjesna zajednica "Klek"
3. Mjesna zajednica "Branioci grada"
4. Mjesna zajednica "Dubravica",

i istim je obuhvaćeno 4.163 domaćinstva i 353 pravna subjekta što čini 16.652 stanovnika ili oko 33% ukupne populacije Općine. Površina Općine obuhvaćena organizovanim prikupljanjem otpada od strane JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići iznosi cca 20 km², što je oko 3,8 % ukupne površine Općine.

Ruralne mjesne zajednice su:

RB	MJESNA ZAJEDNICA	RB	MJESNA ZAJEDNICA
1	Dolina-Alići	10	Gostović
2	Pašin Konak	11	Lovnica
3	Mećevići	12	Donji Gostović
4	Rujnica	13	Maoča
5	Kovači	14	Mahoje
6	Brezik	15	Dolac
7	Krivaja- Smailbašići	16	Stipovići
8	Vozuća	17	Krivaja
9	Ribnica		

2.3 Broj stanovnika i domaćinstava po mjesnim zajednicama

Ratna dejstva su značajno uticala na kretanje i strukturu stanovništva, tako da je u izvjesnom smislu došlo do promjene sastava stanovništva iz 1991. godine, kada je u općini Zavidovići živjelo 57.164 stanovnika, od čega 34.198 Bošnjaka, 11.640 Srba, 7.576 Hrvata i 3.750 ostalih stanovnika. Trenutno, prema procjeni, na teritoriji općine živi oko 44.000 stanovnika. Općina Zavidovići je organizovana u 21 mjesnu zajednicu, koje čine 255 naseljenih mjesta (Odluka o osnivanju, organizaciji i funkcionisanju mjesnih zajednica na području općine Zavidovići – Službeni glasnik Općine Zavidovići bro 8/04, 12/04 i 1/05).

Procijenjeni broj stanovnika po mjesnim zajednicama je sljedeći:

RB	MJESNA ZAJEDNICA	BROJ STANOVNIKA	BROJ DOMAĆINSTAVA
1	Branioci grada	4.800	1.200
2	Dolina-Alići	1.200	300
3	Klek	5.800	1.450
4	Asim Čamdžić	5.000	1.250
5	Pašin Konak	3.500	875
6	Mećevići	1.500	375
7	Rujnica	2.400	600
8	Kovači	4.600	1.150
9	Brezik	2.000	500
10	Krivaja-Smailbašići	800	200
11	Vozuća	2.300	580
12	Ribnica	1.200	300
13	Gostović	3.300	825
14	Lovnica	1.000	250
15	Dubravica	1.200	300
16	Donji Gostović	1.300	325
17	Maoča	400	100
18	Mahoje	450	100
19	Dolac	150	40
20	Stipovići	600	150
21	Krivaja	500	130
UKUPNO:		44.000	11.000

2.4 Proizvođači otpada iz privrede

U skladu sa dostupim podacima kao proizvođači otpada iz privrede detektovani su sljedeći privredni subjekti i to: Privredno društvo Krivaja, Tvornica montažnih kuća, Almy gradnja d.o.o. PJ Metali, Krivaja Metali d.o.o., Krivaja gradnja d.o.o., Krivaja Instalacije d.o.o., tvornica dijamantskog alata, AS d.o.o. Jelah, Thermo Techonogy International, Globus M d.o.o., Ošmika d.o.o., New start d.o.o. Erdi d.o.o., Porobić d.o.o., Predvoz putnika d.o.o., Drvo stils d.o.o., Mepromex d.o.o. Na području općine postoje i razne manje radnje kao što su mesnice, kafići, razne trgovačke radnje, zanatske radnje, udruženja građana itd., koje se takođe uvrštavaju u proizvođače otpada iz privrede.

Preduzeće JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići, koje obavlja djelatnost sakupljanja, transporta i deponovanja otpada u urbanoj gradskoj zoni, nema posebno organizovano prikupljanje otpada od komercijalnih radnji, jer iste otpad odlažu u raspoložive kontejnere na javnoj površini. Izuzetak čine veći trgovački centri i industrijski subjekti kojim se, na zahtjev, daje na raspolaganje kontejner za odlaganje otpada i preuzima se po pozivu, a isti od slučaja do slučaja u sopstvenoj organizaciji koriste ambalažni otpad, prije svega karton, kao i eventualne ostale korisne komponente ali to nije pravilo niti je sistemski uređeno.

2.5 Proizvođači otpada -javne ustanove

Kada je u pitanju specifičan otpad koji se proizvodi u JU „Dom zdravlja sa poliklinikom“ Zavidovići, isti se, u skladu sa pravilnicima koji regulišu tu oblast, zbrinjava putem ugovora koji se sklapaju sa ovlaštenim pravnim licima. Ostale JU svoj otpad odlažu u postojeće kontejnere koje odvozi JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići.

3 Pravni okvir za upravljanje otpadom (obaveze iz postojeće regulative i planskih dokumenata)

3.1 Planski dokumenti upravljanja otpadom

Delegacija EU u BiH je 1998. godine kroz PHARE program financirala izradu "Strategije upravljanja otpadom u BiH". Strategiju je uradila AEA Technology iz Velike Britanije u suradnji sa lokalnim stručnjacima. Strategija je završena u kolovozu/augustu 2000 godine. Strategijom je po prvi put integralno sagledan problem upravljanja otpadom u cijeloj BiH i predložen regionalni pristup rješenju odlaganja otpada. U srednjoročnom periodu planirano je 14 regionalnih deponija a u dugoročnom (do 2020) samo 5 regionalnih deponija na teritoriji cijele BiH.

Strategija je u FBiH prihvaćena od nadležnih organa ali kao takva nije nikada zvanično usvojena u Parlamentu. Strategija je poslužila kao temelj za izradu entitetskih Zakona o upravljanju otpadom i bila je pokretač kredita Svjetske banke za izgradnju regionalnih deponija u BiH.

U FBiH entitesko ministarstvo za okoliš je finansiralo izradu Strategije zaštite okoline u kojem je dio Strategije i Strategija upravljanja otpadom. Strategija je usvojena u Parlamentu Federacije 26.10.2009. za period 2008-2018.

Tabela 1 Obaveze općina prema Federalnoj strategiji upravljanja otpadom, 2008-2018.

Redni broj	Cilj	Opis mjere	Vrijeme izvršenja	Odgovornost
1.	Uspostaviti cjeloviti sistem regionalnog upravljanja otpadom baziran načelima prevencije, razdvojenog prikupljanja, reciklaže i zagađivač plaća	Definisati regije, odrediti lokacije na kojima će se graditi deponije, upisati ih u prostorno plansku dokumentaciju, popisati općinske sporazume uraditi studije izvodivosti, dobiti dozvole. Najmanji broj općina koje čine regiju je četiri.	Najkasnije do kraja 2008 godine	Kantoni i općine FBiH
2.		Izmjena i dopuna zakona, promjena administrativnog obuhvata Planova sa kantonalnih na regionalne, uskladiti sa odredbama Zakona o otpadu RS	Najkasnije do kraja 06. mjeseca 2008 godine	FMOIT Vlada FBiH
3.		Izraditi regionalne planove i programe kojima se definiše sistem upravljanja svim kategorijama otpada. Plan treba obuhvatiti, tehničke, institucionalne, pravne i ekonomske aspekte, a provedbom regionalnog plana se treba postići: <ul style="list-style-type: none"> – funkcionalnost i ekonomičnost sistema razdvojenog prikupljanja, obrade i transporta otpada – tehnički omogućiti mjerenje količina proizvedenog otpada po stanovniku – smanjenje količina otpada koje se odlažu na odlagalištima, mjerama smanjenja otpada na izvoru, reciklažom i ponovnom upotrebom – samoodrživo financiranje sistema upravljanja komunalnim otpadom 	Najkasnije do kraja 2009 godine	Kantoni i općine FBiH
4.		Plan treba obuhvatiti i mjere sanacije postojećih nelegalnih odlagališta, općinskih odlagališta, te mjere za povećanje pokrivenosti uslugama prikupljanja otpada. Realizacija aktivnosti, posebno onih koje se odnose na tehnički aspekt,		

Redni broj	Cilj	Opis mjere	Vrijeme izvršenja	Odgovornost
		treba biti planirana po fazama. <ul style="list-style-type: none"> - Prva faza do 2010 godine – obim realizacije poslova 30% - Druga faza do 2015 godine – obim realizacije poslova 80% - Krajnji rok za implementaciju cjelovitog koncepta je 2018 godina. Ciljevi postavljeni Strategijom, istovremeno su i ciljevi koji se moraju ostvariti kroz regionalne Planove. 		
5.	Prikupiti i reciklirati papir i karton u obimu od 50% do 2015 od 80% do 2018	Izraditi općinske planove i propise kojima se definišu lokalne obveze u odnosu na primjenu koncepta regionalnog deponovanja definiranog Regionalnim Planom.	Najkasnije do kraja 2009 godine	Općine FBiH, Komunalna preduzeća
6.	Prikupiti i reciklirati plastičnu ambalažu u obimu od 30% do 2015 i od 50% do 2018	Razvoj i uspostava preduzeća za upravljanje regionalnim deponijama u svim regijama	Najkasnije do kraja 2009 godine	Općine FBiH
7.		Izgraditi regionalne deponije po fazama: <ul style="list-style-type: none"> - I faza – izgradnja jedne kasete za odlaganje za najmanje tri godine, poželjno za pet godina. (napomena: prva faza se finansira sredstvima iz fonda za okoliš, proračuna kantona i federacije, te u krajnjem slučaju kreditnim sredstvima), - II faza – izgradnja deponije na cijelom raspoloživom prostoru i opremanje deponije sa svim pratećim uređajima za kontrolu emisija (napomena: druga faza se finansira sredstvima iz ostvarenih prihoda za deponovanje otpada) 	I faza najkasnije do 2010 godine, II faza do 2018 godine	Vlada FBiH; Kantoni i općine FBiH Vlada FBiH; Kantoni i općine FBiH
8.		Povećati obuhvat usluga prikupljanja otpada na: <ul style="list-style-type: none"> - I faza 80% - II faza 90% 	I faza najkasnije do 2012 godine, II faza do 2018. godine	Općine i komunalna preduzeća
9.		Ukloniti ilegalna odlagališta i sanirati područje na kojem su se nalazila	Do kraja 2011	Općine
10.		Izrađeni planovi aktivnosti za postojeća odlagališta usvojeni od strane nadležnog ministarstva. (Rok za podnošenje planova istekao, rok za usvajanje planova kraj 2007. godine). Sanirati i zatvoriti postojeća općinska odlagališta	Najkasnije do marta 2008 godine Najkasnije do kraja 2011 godine	Općine i komunalna preduzeća
11.		Uspostaviti sistem razdvojenog prikupljanja transporta i reciklaže po regijama u skladu sa dinamikom specificiranom regionalnim Planovima	Najkasnije do kraja 2015 godine	Općine i kantoni FBiH
12.		Donijeti propise o promjeni politike cijena za usluge prikupljanja i odvoženja otpada u svim općinama u dvije faze: <ul style="list-style-type: none"> - Faza 1- paušalna cijena bazirana na proizvedenoj količini otpada po stanovniku, 	Najkasnije do kraja 2009 godine Najkasnije do kraja	Općine i kantoni FBiH

Redni broj	Cilj	Opis mjere	Vrijeme izvršenja	Odgovornost
		<p>– Faza 2- cijena po količini odbačenog otpada- cijena koja je poticajna za reciklažu, ova faza ovisi o dinamici implementacije regionalnog koncepta.</p> <p>Cijena koja se plaća preduzećima za zbrinjavanje komunalnog otpada treba u oba slučaja da bude bazirana na punom pokrivanju troškova odnosno uključi: prikupljanje, transport, obradu i odlaganje, monitoring, zatvaranje, održavanje i monitoring odlagališta nakon zatvaranja. Cijena treba da uključi i iznos ekološke naknade.</p>	2015 godine	

Mjere koje proizlaze iz Federalne strategije upravljanja otpadom 2008–2018 a koje se odnose na općine i komunalna preduzeća pretpostavljaju donošenje planova i propisa kojim će se omogućiti uvođenje nekih novih načina prikupljanja i odlaganja, zatim povećanje obima usluga prikupljanja, uvođenje odvojenog prikupljanja otpada i dovođenje ovih poslova u stanje ekonomske održivosti. Rokovi predviđeni Strategijom za izvršavanje nekih mjera već su protekli, tako da će to prolongirati postizanje postavljenih ciljeva u planu. Određene mjere za koje su predviđena velika sredstva neće se moći provesti u datim rokovima, kao npr. zatvaranje i potpuna sanacija općinskih deponija.

Prema članu 9. Zakona o upravljanju otpadom kantoni su dužni uraditi kantonalne planove upravljanja otpadom, koji treba da budu usaglašeni sa Federalnim planovima. Naime, ciljevi postavljeni Federalnom strategijom istovremeno su i ciljevi koji se trebaju ostvariti kroz kantonalne planove upravljanja otpadom. S tim u vezi u ZE-DO kantonu je Skupština ZE-DO kantona na 25. sjednici održanoj 15.12.2008.g. donijela Plan upravljanja otpadom na području ZDK (Službene novine ZE-DO kantona br. 1/09). Plan upravljanja otpadom u ZDK-u usaglašen je s federalnom strategijom.

U strategiji razvoja općine Zavidovići (Službeni glasnik općine Zavidovići broj 10a/2006) problematika upravljanja otpadom tretirana je na više mjesta. Tako se u Strategiji navodi sljedeće:

„Najveći i najizraženiji problemi su: neuređenost gradskog smetljišta „Ekonomija“, stara, loša i nedovoljna sredstava za odvoz smeća (vozni park, kontejneri), neprimjerno ponašanje korisnika“.

„Poseban problem u smislu zaštite okoline i neposredne sredine uz naseljena mjesta, predstavljaju divlje deponije (DD) koje se formiraju odlaganjem smeća i otpada. One se formiraju u skladu sa potrebama stanovništva da se riješi smeća i otpada, to su obično mikro lokacije vanurbanog gradskog područja koje nije pokriveno adekvatnom komunalnom uslugom i aktivnostima“.

„S obzirom da se radi o više hiljada kubnih metara nagomilanog smeća (otpada) koje se svakodneвно uvećava, upućuje na potrebu ozbiljnog angažovanja oko rješavanja ovog problema“.

Strategijom razvoja općine predviđena je izrada projekta „Organizovano prikupljanje otpada na teritoriji cijele općine Zavidovići“, kao i projekta „Reciklaža otpada“, te jako važnog projekta LEAP. Lokalni ekološki akcioni plan (LEAP) je proces i dokument u skladu sa međunarodnim propisima koji je primijenjen u mnogim lokalnim zajednicama. On predstavlja plan aktivnosti u oblasti životne sredine na lokalnom nivou. Ovaj plan identifikuje prioritete u oblasti životne sredine na nivou zajednice i uspostavlja i implementira planove upućene ovim prioritetima.

Što se tiče prostorno planske dokumentacije, Općina Zavidovići već duži niz godina nema prostorni plan zbog poznatog problema "Brana Krajnići", a nedavno je pokrenuta procedura izrade prostornog plana.

Urbanistički plan užeg gradskog dijela općine urađen je 1989. godine i njegovo važenje je neograničeno, njime nisu predviđeni objekti čija je namjena za prikupljanje i zbrinjavanje otpada izuzev postojeće "Gradske deponije Ekonomija" čije je postojanje privremeno i njeno zatvaranje je predviđeno ovim Planom.

Regulacioni planovi postoje za pojedine dijelove gradskog područja, oni su detaljniji ali u i u njima nisu predviđeni objekti čija je namjena prikupljanje i zbrinjavanje otpada, nemaju ograničenje važenja i njihova izmjena se radi po potrebi.

3.2 Zakonska regulativa

Državni propisi

Strategija upravljanja krutim otpadom u BiH

Federalni propisi

Zakon o upravljanju otpadom (Službene novine FBiH broj 33/03)

Zakon o upravljanju otpadom je identičan i usaglašen sa EU, ali u oba entiteta, a ne na državnom nivou i on uređuje sve vrste aktivnosti u upravljanju otpadom radi sprečavanja zagađivanja okoline i smanjenja posljedica po zdravlje ljudi i okolinu. Prema ovom Zakonu, upravljanje otpadom vrši se na način kojim se osigurava:

- minimalno nastajanje otpada i otklanjanje njegovih opasnih karakteristika,
- smanjenje nastalog otpada po količini,
- tretiranje otpada na način kojim se osigurava povrat sirovinskog materijala iz njega,
- spaljivanje ili odlaganje otpada na deponije na okolišni prihvatljiv način onih vrsta otpada koje ne podliježu povratu korisnih komponenti, ponovnoj upotrebi ili proizvodnji energije.

Prioriteti u oblasti upravljanja otpadom su slijedeći:

- izrada i donošenje regionalnih strategija upravljanja otpadom,
- uspostavljanje efikasnog sistema upravljanja otpadom,
- izgradnja regionalnih deponija,
- uklanjanje divljih deponija i saniranje degradiranih područja,
- saniranje postojećih deponija,
- osnivanje agencije za upravljanje opasnim otpadom,
- uspostavljanje tržišta za otpad,
- osnivanje integralnog informacionog sistema,
- organiziranje programa obrazovanja na svim nivoima itd.

Zakon o komunalnim djelatnostima (Službeni list SRBiH broj 20/1990)

Zakon o fondu za zaštitu okoline (Službene novine FBiH broj 33/03)

Zakon o zaštiti prirode (Službene novine FBiH broj 33/03)

Zakon o zaštiti zraka (Službene novine FBiH broj 33/03)

Zakon o zdravstvenoj zaštiti (Službene novine FBiH broj 29/97)

Zakon o zaštiti okoline (Službene novine FBiH broj 33/03)

Pravilnik o kategorijama otpada sa listama (Službene novine FBiH broj 9/05)

Pravilnik o izdavanju dozvole za aktivnosti male privrede u upravljanju otpadom (Službene novine FBiH broj 9/05)

Pravilnik o postupanju sa otpadom koji se ne nalazi na listi opasnog otpada ili čiji je sadržaj nepoznat (Službene novine FBiH broj 9/05)

Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom (Sl. Novine Federacije BiH broj 77/08)

Uredba o selektivnom prikupljanju, pakovanju i označavanju otpada (Službene novine FBiH broj 38/06)

Kantonalni propisi

Zakon o komunalnim djelatnostima (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 17/08)

Zakon o zaštiti okoline (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 1/00)

Plan upravljanja otpadom na području ZDK (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 1/09)

Zakon o prikupljanju, proizvodnji i prometu sekundarnih sirovina i otpadnih materijala (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 35/1998)

Općinski propisi

Odluka o komunalnom redu (Službeni glasnik Općine Zavidovići broj 4/04, 10/06 i 7/07)

Odluka o kalkulativnim parametrima (Službeni glasnik Općine Zavidovići broj 2/10)

Odluka o selekcioniranju otpadnog materijala na općini Zavidovići (Službeni glasnik Općine Zavidovići broj 8/07)

Odluka o standardima komunalnih usluga (Službeni glasnik Općine Zavidovići broj 1/10)

Odluka o utvrđivanju komunalne naknade za finansiranje komunalnih djelatnosti zajedničke potrošnje u općini Zavidovići (Službeni glasnik Općine Zavidovići broj 3/09)

Odluka o utvrđivanju vrijednosti boda komunalne naknade u općini Zavidovići (Službeni glasnik Općine Zavidovići broj 11/09)

Prostorni plan općine

Urbanistički plan općine

Regulacioni planovi općine

3.3 Analiza i zaključci

Postojeća zakonska regulativa u BiH je u velikoj mjeri usaglašena sa istom u Evropskoj uniji, i većim dijelom oblast upravljanja otpadom zakonski je uokvirena. Problem nastaje kod primjene iste na terenu, a kada bi se ista u potpunosti primijenila eliminirao bi se zakonski okvir kao uzrok nastanka problema.

U cilju zaokruženja pravnog okvira iz oblasti upravljanja otpadom, neophodno je da općinski propisi dožive određene izmjene u cilju provođenja Općinskog plana upravljanja otpadom, a cijene komunalnih usluga će trebati uskladiti sa Općinskim planom upravljanja otpadom, kantonalnim Zakonom o komunalnim djelatnostima i općinskim propisima. Takođe, potrebno je kroz izmjene regulacionih planova utvrditi lokacije građevina i postrojenja za upravljanje otpadom.

4 Administrativni okvir upravljanja otpadom

4.1 Institucionalna organizacija

Općina Zavidovići je organizovana u 21 mjesnu zajednicu, koje čine 255 naseljenih mjesta sa oko 44.000 stanovnika (prema procjeni). U općini Zavidovići upravljanje otpadom je povjereno preduzeću JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići, koje se nalazi u 100%-om vlasništvu Općine Zavidovići, a koje se osim upravljanja otpadom bavi i vodosnabdijevanjem, centralnim grijanjem i održavanjem javnih površina. Prikupljanje i odvoženje otpada od strane JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići organizovano je u urbanoj gradskoj zoni i prigradskim naseljima i isto obuhvata 16.652 stanovnika općine, odnosno 3,8% ukupne površine ili 20 km² ukupne

površine općine Zavidovići. Takođe postoji i organizovano dovoženje otpada iz nekoliko Mjesnih zajednica u vlastitoj organizaciji na "Gradsku deponiju Ekonomija". Ovim načinom ukupno je obuhvaćeno oko 5.360 stanovnika, odnosno 27,07 km². Prema gore navedenim podacima prikupljanje otpada je organizovano samo na 47,07 km² od ukupno 507 km² površine općine Zavidovići, t.j. oko 9,28%.

Samo na jednom području postoji razdvojeno prikupljanje otpada i to u prigradskom naselju Podubravlje. Tako se prikupljeni otpad dovozi u krug preduzeća JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići, gdje se vrši razdvajanje istog, odvaja se otpad koji se može bez ikakvog tretmana koristiti kao sekundarna sirovina (papir, plastika), a ostali dio otpada se transportuje na "Gradsku deponiju Ekonomija".

U budućnosti planiramo usavršiti sistem integralnog upravljanja otpadom na osnovama domaćeg i zakonodavstva EU, dovesti upravljanje otpadom i korištenje svih komponenti otpada do nivoa koji je maksimalno moguć, na osnovu korištenja najboljih raspoloživih tehnologija (BAT). Kada je u pitanju prikupljanje otpada sagledati mogućnost prikupljanja u noćnim satima, o čemu bi bilo neophodno sačiniti analizu prednosti i mana.

Statutom Općine Zavidovići (Službeni glasnik Općine Zavidovići broj 5/2008 i 5a/2008) uređuje se samoupravni djelokrug jedinice lokalne samouprave, organi, međusobni odnosi organa, mjesna samouprava, neposredno učestvovanje građana u odlučivanju, finansiranje i imovina, propisi i drugi akti, javnost rada, saradnja jedinica lokalne samouprave, odnosi i saradnja sa federalnim i kantonalnim vlastima, kao i druga pitanja od značaja za organizaciju i rad Općine Zavidovići.

Ovlaštenja i obaveze koje proizilaze iz samoupravnog djelokruga Općine podijeljene su između predstavničkog organa - Općinskog vijeća i izvršnog organa - Općinskog načelnika.

Općinsko vijeće donosi opće akte i druge akte u okviru samoupravnog djelokruga Općine te obavlja druge poslove u skladu sa Ustavom, zakonom i ovim statutom.

Međusobni odnosi Općinskog vijeća i Općinskog načelnika zasnivaju se na principima međusobnog uvažavanja i suradnje, uz pojedinačnu odgovornost za ostvarivanje vlastitih nadležnosti i zajedničku odgovornost za funkcionisanje i razvoj Općine.

Poslove lokalne samouprave i uprave iz djelokruga Općine kao i poslove uprave koje su viši nivoi vlasti prenijeli na Općinu, obavlja jedinstveni općinski organ državne službe, na način utvrđen ustavom, zakonom ili drugim propisom.

U okviru općinskog organa državne službe formiraju se općinske službe za upravu. Općinske službe za upravu u okviru prava i dužnosti Općine izvršavaju zakone i druge propise, odluke i druge opće akte Općinskog vijeća, Općinskog načelnika, prate stanje u upravnim oblastima za koje su obrazovane, rješavaju u upravnim stvarima, provode nadzor, poduzimaju mjere za koje su zakonom ili drugim propisom ovlaštene, pripremaju odluke i opće akte te obavljaju druge poslove iz okvira svoje nadležnosti.

Općinskom načelniku u rukovođenju općinskim organom državne službe pomažu rukovodeći državni službenici: sekretar organa državne službe i pomoćnici Općinskog načelnika službi za upravu općinskog organa državne službe. Sekretar organa državne službe i pomoćnici Općinskog načelnika su samostalni u svom radu, a za svoj rad i korištenje finansijskih, materijalnih i ljudskih potencijala koji su im povjereni za obavljanje poslova u okviru djelokruga rada, odgovaraju Općinskom načelniku.

Poslove osnovne djelatnosti koji su zakonom i drugim propisima stavljeni u nadležnost općinskog organa državne službe, obavljaju državni službenici u okviru radnih mjesta i svoga djelokruga poslova. Poslove administrativno-tehničke i pomoćne djelatnosti obavljaju namještenici u okviru radnih mjesta i djelokruga poslova.

Općinsko vijeće odlukom o organizaciji i djelokrugu rada općinskog organa državne službe i obrazovanju kabineta Općinskog načelnika uređuje broj, naziv i djelokrug poslova općinskih službi, način rukovođenja i koordinacije, te druga pitanja važna za organizaciju i djelokrug rada organa. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji općinskog organa Općine

Zavidovići, koji donosi Općinski načelnik, uređuje se: organizacija organa državne službe, organizacionih jedinica i njihov djelokrug poslova, sistematizacija radnih mjesta, rukovođenje organom i općinskim službama, odgovornost za obavljanje poslova i radni odnosi, državni službenici sa posebnim ovlaštenjima te druga pitanja od značaja za unutrašnju organizaciju i rad općinskog organa državne službe. Pravilnikom o radnim odnosima, plaćama i drugim naknadama državnih službenika općinskog organa državne službe uređuju se prava i obaveze državnih službenika iz rada i po osnovu rada, kao što su pojam državnog službenika, zakonski principi u zapošljavanju državnih službenika, savjetnika, odlučivanje o pravima državnih službenika, zapošljavanje, ocjenjivanje, plaća, disciplinska odgovornost i druga pitanja iz radnog odnosa. Pravilnikom o radnim odnosima, plaćama i drugim naknadama namještenika općinskog organa državne službe uređuje se radno-pravni status namještenika, poslovi koje obavljaju, plaće naknade i druga prava, odgovornosti i druga pitanja koja se odnose na radno-pravni status namještenika.

U okviru samoupravnog djelokruga Općina osigurava obavljanje javnih službi osnivanjem javnih ustanova, a u cilju trajnog i nesmetanog obavljanja djelatnosti u javnom društvenom interesu u skladu sa zakonom. Općinsko vijeće svojom odlukom osniva javne ustanove kada ocijeni da za njihovo osnivanje postoji javni interes i pravni osnov. U okviru samoupravnog djelokruga Općina osniva javna preduzeća u cilju obavljanja djelatnosti za koje ocijeni da su od javnog društvenog interesa. Općinsko vijeće svojom odlukom osniva javna preduzeća u oblasti komunalnih djelatnosti, koja su obavezna da osiguraju trajno i kvalitetno obavljanje tih djelatnosti i za održavanje komunalnih objekata i uređaja, a naročito djelatnosti: opskrba pitkom vodom, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda, odvoz smeća i čišćenje javnih i zelenih površina, uređivanje i održavanje grobalja, uređivanje i rad gradskih tržnica, obavljanje dimnjačarskih poslova i druge djelatnosti u skladu sa zakonom.

Općinski načelnik putem općinskih službi prati rad, daje preporuke i poduzima mjere prema javnim ustanovama i javnim preduzećima čiji je osnivač Općinsko vijeće. Upravni odbori javnih ustanova i skupštine javnih preduzeća dužni su najmanje jednom godišnje podnijeti izvještaj o svome radu i radu navedenih pravnih subjekata Općinskom vijeću na razmatranje.

Na području Općine osnivaju se mjesne zajednice kao obavezan oblik mjesne samouprave putem kojih građani sudjeluju u odlučivanju o poslovima iz samoupravnog djelokruga i lokalnim poslovima koji neposredno i svakodnevno utječu na njihov život i rad.

Mjesnu zajednicu osniva Općinsko vijeće odlukom. Mjesna zajednica se osniva za jedno naseljeno mjesto, više međusobno povezanih, manje naseljenih mjesta ili za veći dio naselja koji u odnosu na ostale dijelove naselja čini prostornu i urbanu cjelinu.

Mjesno područje je teritorijalno određeni dio mjesne zajednice gdje građani mogu ostvarivati svoje zajedničke interese i potrebe, a čini privrednu i društvenu cjelinu.

Statutom Općine Zavidovići utvrđeno je da Općina obavlja poslove kojim se neposredno ostvaruju potrebe građana, i to naročito poslove koji se odnose na:

- utvrđivanje i provođenje politike uređenja prostora i zaštite čovjekove okoline,
- prikupljanje i odlaganje čvrstog otpada,
- održavanje javne čistoće,
- preduzimanje mjera za osiguranje higijene i zdravlja,
- zaštitu i unapređenje prirodnog okoline.

Iz gore navedenih razloga, a u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 17/2008), Općina je osnovala preduzeće JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići, koje već godinama, u saradnji sa Općinom i građanima, obavlja povjerene poslove komunalne higijene. U Općini Zavidovići upravljanje otpadom je, kao i ostale komunalne djelatnosti, povjereno preduzeću JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići, koje se nalazi u 100%-om vlasništvu Općine Zavidovići. Prikupljanje i odvoženje otpada od strane JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići organizovano je u skladu sa državnim i općinskim propisima.

Na osnovu godišnjeg budžeta Općine Zavidovići, a u cilju realizacije budžeta sa aspekta organizovanja i finansiranja poslova komunalne higijene, gdje spada i upravljanje otpadom, Općinski načelnik donosi godišnje programe komunalne higijene, koji se implementiraju tako što komunalno preduzeće JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići dostavlja Općini mjesečne prijedloge, na osnovu kojih Općinski načelnik donosi mjesečne radne naloge, po kojim JKP „Radnik“ postupa, te na kraju ispostavlja fakturu, koja se plaća iz budžetskih sredstava. Ovo se odnosi na izvršavanje poslova zajedničke komunalne potrošnje, a poslove individualne komunalne potrošnje finansiraju građani i pravna lica, u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima.

U administrativnoj strukturi Općine egzistira Služba za upravu poljoprivrede, vodoprivrede i komunalnih poslova, koja je nadležna za realizaciju propisa sa aspekta komunalne higijene, a to znači i upravljanja otpadom na teritoriji općine Zavidovići. Osim državnih službenika i namještenika zaposlenih u navedenoj Službi, na poslovima komunalne higijene, odnosno upravljanja otpadom, u okviru svojih nadležnosti, angažovana je Komunalna inspekcija i Viši referent za zaštitu okoline.

Općinsko vijeće donosi opće akte i druge akte koje provodi Općinski načelnik putem sljedećih Službi za javnu upravu:

1. Služba za upravu ekonomskih poslova i poduzetništva,
2. Služba za upravu geodetskih, imovinsko pravnih poslova i urbanizma,
3. Služba za upravu društvenih djelatnosti i opću upravu,
4. Služba za upravu pitanja boraca, raseljenih lica i izbjeglica
5. Služba za upravu civilne zaštite
6. Služba za upravu poljoprivrede, vodoprivrede i komunalnih poslova

Službama rukovode pomoćnici načelnika, koji u saradnji sa državnim službenicima i namještenicima provode propise i realizuju druge zadatke. Upravljanje otpadom je u nadležnosti Službe za upravu poljoprivrede, vodoprivrede i komunalnih poslova, a za dio poslova, koji se odnose na investicije i ekologiju – sa aspekta upravljanja otpadom, nadležna je Služba za upravu ekonomskih poslova i poduzetništva.

4.2 Ugovori i saradnja u oblasti upravljanja otpadom

Općina Zavidovići nema ugovore između općine i javnih ili privatnih preduzeća po pitanju upravljanja otpadom, pa tako ni aktivnosti koje su ugovorene, a ni dužinu trajanja istih. Međutim, općinsko vijeće Zavidovići je svojim aktom osnovalo komunalno preduzeće JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići i na njega prenijelo poslove upravljanja otpadom.

Osim već navedenih, nemamo na teritoriji općine Zavidovići druge kompanije koje obavljaju usluge prikupljanja i tretmana otpada, a koje eventualno imaju ovlaštenja od strane viših organa vlasti.

4.3 Analiza i zaključci

Administrativni okvir upravljanja otpadom definisan je Statutom Općine Zavidovići i normativnim aktima JKP „Radnik“ d.o.o. Zavidovići. Osim saradnje između Općine i JKP „Radnik“ d.o.o. Zavidovići ne postoje drugi ugovori i saradnja u oblasti upravljanja otpadom, što ne znači da u budućnosti neće biti ugovora i sa drugim osposobljenim i ovlaštenim licima.

5 Postojeći kapaciteti za prikupljanje i odvoz otpada

5.1 Opremljenost za pružanje usluge prikupljanja i odvoza otpada

Sve poslove oko prikupljanja i daljeg tretmana otpada na urbanom dijelu obavlja JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići.

Za prikupljanje i transport otpada koriste se kontejneri, PVC vreće, sredstvo rada - presa za transport otpada (MAN), stara 10 godina i podizač za odvoz smeća (za otvorene kontejnere 3 m³) star 25 godina, tipa "FAP".

Postojeći kontejneri su u veoma lošem stanju, nabavljeni su prije više od 15 godina, izuzev manjih količina koje su nabavljene u 2010 godine.

Neophodno je radi poboljšanja usluge odvoza otpada izvršiti nabavku većeg broja zatvorenih kontejnera zapremine 1,1 m³, a takođe i otvorenih kontejnera zapremine 3 m³. U tabeli broj 1 dat je prikaz broja kontejnerskih lokacija sa brojem kontejnera na istim i zapreminom.

Tabela 1 Kontejnerska mjesta sa količinom kontejnera

Broj kontejnerskih mjesta (kom)	Broj kontejnera na mjestu (kom)	Zapremina kontejnera m ³	Ukupno kontejnera
38	1	3	38
34	1	1	34
27	2	1	54
7	3	1	21
3	4	1	12
Ukupno 109			159

Sva pomenuta oprema je u 100% vlasništvu JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići i ista je u cijelosti amortizovana, što takođe predstavlja problem jer nepostoje sredstva akumulirana kroz istu koja bi se iskoristila u nabavku novih vozila i kontejnera potrebnih za pružanje usluge prikupljanje i odvoz otpada.

U periodu 2011 – 2016 JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići u skladu sa trenutno raspoloživim podacima, planira se da će na prikupljanju biti direktno anagažovane sljedeće kategorije zaposlenika sa potrebnom spremom i to kako slijedi:

- 3 VSS i to 1 pravnik, 1 rukovodilac, 1 tehnički rukovodilac,
- 9 SSS i to 1 poslovođa, 1 tehnička služba, 2 inkasanta, 5 na obezbjeđenju,
- 8 KV i to 8 vozača,
- 8 NK i to 8 na voznim jedinicama.

5.2 Dinamika i način odvoza i prikupljanja otpada

Otpad se preuzima i odvozi sa užeg gradskog područja 25 dana u mjesecu (pet dana u sedmici), a sa šireg područja minimalno 4 puta mjesečno. Otpad iz užeg gradskog područja odvozi se češće, dok se šire gradsko područje obilazi sa smanjenom dinamikom. Dinamika se određuje na način da se najekonomičnije usaglasa troškovi transporta otpada sa kapacitetima kontejnera za prikupljanje otpada. JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići ne vrši razdvojeno sakupljanje otpada, ali su pokrenuti pilot projekti. Sakupljanje kabastog otpada vrši se prema potrebama s obzirom da su za to potrebni različiti tehnički uslovi u odnosu na sakupljanje običnog komunalnog otpada a s obzirom na neorganizovani karakter njegovog odlaganja.

Odvoz otpada vrši se svaki dan osim nedjelje u vremenu od 7 do 15 sati, što je nedovoljno za vrijeme praznika i ljetne sezone. Pojačan pritisak stanovništva iz inostranstva, uzrokuje znatno veću produkciju otpada i zagušenje saobraćaja što uzrokuje probleme u odvozu otpada i pojačano angažovanje ljudskih i materijalnih resursa. Pokrivenost redovnim organizovanim odvozom otpada na teritoriji Općine Zavidovići je niska uzimajući u obzir

količinu proizvedenog otpada i štetne posljedice istog po životnu sredinu. Trenutno nisu iskorištene zakonske mogućnosti za rješavanje ovog problema.

Koriste se dva načina prikupljanja otpada: u kontejnere i u vreće. Prikupljanje otpada u organizaciji komunalnog preduzeća vrši se u kontejnere i plastične vreće i to je integralni način, dakle sav otpad se bez bilo kakvog razdvajanja odlaže u kontejnere.

Kontejneri su raspoređeni po kontejnerskim mjestima, a kontejneri zapremine 1,1 m³ prazne se 5 puta u sedmici izuzev srijede i nedjelje, a po potrebi u dane praznika ili pod pritiskom povećanog broja stanovnika u toku godišnjih odmora. Kontejneri 3 m³ prazne se po potrebi, a najmanje 1 sedmično.

Tokom 2009. godine pokrenuto je razdvojeno prikupljanje otpada u ulici Gazije, u sedam različitih vreća, koje nije dalo odgovarajući rezultat zbog nedostatka koordinacije i edukacije, a trenutno se u toj ulici otpad prikuplja u dvije različite vreće.

U naselju Uljići prešlo se na prikupljanje otpada u vreće, a uklonjen je kontejner.

Od 01.01.2010. godine u Dubravici, uz ugovor sa mjesnom zajednicom na godinu dana, u organizaciji JKP "Radnik" d.o.o. i MZ Dubravica, pokrenuto je razdvojeno prikupljanje otpada i to u dvije vreće - crna za organski otpad, a u drugoj boji za iskoristive komponente.

Od aprila 2010. godine u organizaciji ALD-a Zavidovići pokrenuto je prikupljanje iskoristivih komponenti otpada u Podubravlju, dijelu urbane gradske MZ "Branioci Grada" sa 250 domaćinstava, u jednu plastičnu vreću, a prikuplja se papir, PET ambalaža, najlon, aluminijske boce i željezo; ostali otpad se i dalje odlaže u postojeće kontejnere. U toku su pripreme za proširenje ovog načina prikupljanja otpada.

Tabela 2. Pregled broja kontejnera i načina prikupljanja otpada po mjesnim zajednicama

Redni broj	Mjesna zajednica	Način prikupljanja	Broj	Broj odvoza sedmično
1	Klek	kontejneri 1,1 m ³ kontejneri 3 m ³ kontejneri 1,1 m ³ kontejneri 3 m ³	28 4 2 2	5 1 po pozivu po nalogu Općine
2	Asim Čamdžić	kontejneri 1,1 m ³ kontejneri 3 m ³ kontejneri 3 m ³ kontejneri 3 m ³ vreće 110 litara i 70 litara	40 1 14 1 170	5 5 3 po nalogu Općine 1
3	Branilaca grada	kontejneri 1,1 m ³ kontejneri 1,1 m ³ kontejneri 3 m ³ kontejneri 3 m ³ kontejneri 3 m ³ kontejneri 3 m ³	41 7 2 3 6 1	5 po pozivu 3 2 1 po pozivu
4	Stipovići – izvan urbane zone	kontejneri 3 m ³	1	po nalogu Općine
5	Kovači/Asim Čamdžić – izvan urbane zone	kontejneri 1,1 m ³ kontejneri 1,1 m ³	1 4	po pozivu po nalogu Općine
6	Lovnica – izvan urbane zone	kontejneri 1,1 m ³ kontejneri 3 m ³	2 1	po pozivu po nalogu Općine

5.3 Sakupljanje opasnog otpada iz domaćinstava

Ne postoji organizovan način prikupljanja opasnog otpada iz domaćinstava.

5.4 Sakupljanje specijalnog otpada

Ne postoji organizovan način prikupljanja specijalnog otpada.

5.5 Proizvođači otpada koji sami zbrinjavaju otpad

Samoorganizovano prikupljanje otpada vrši se, prema raspoloživim podacima još u pet mjesnih zajednice i to:

1. Mjesna zajednica "Dolina – Alići"	330 domaćinstava, 1.300 stanovnika, 9,57 km ²
2. Mjesna zajednica "Mećevići"	200 domaćinstava, 800 stanovnika, 3,00 km ²
3. Mjesna zajednica "Kovači"	200 domaćinstava, 800 stanovnika, 3,00 km ²
4. Mjesna zajednica "Rujnica"	500 domaćinstava, 2.000 stanovnika, 5,00 km ²
5. Mjesna zajednica "Lovnica"	115 domaćinstava, 460 stanovnika, 6,50 km ²

Ovim načinom prikupljanja obuhvaćeno je 1.345 domaćinstava ili cca 5.360 stanovnika ili 27,07 km² teritorije iz čega proizilazi podatak da površina Općine obuhvaćena organizovanim prikupljanjem otpada iznosi 47,07 km² ili 9,28%. Ovaj otpad kao i otpad prikupljen u organizaciji komunalnog preduzeća se integralno prikuplja i deponuje na "Gradsku deponiju Ekonomija".

Navedeni proizvođači otpada isti prikupljaju po principu od vrata do vrata u traktore kojima upravljaju lokalni stanovnici. Tako prikupljen otpad se dovozi na gradsku deponiju Ekonomija. Naplatu prikupljenog i dovezenog otpada vrše lokalni stanovnici koji i voze traktore. Tretman dopremljenog otpada na gradskoj deponiji vrši JKP "Radnik" i za te radove ispostavlja račun Općini Zavidovići kao naknadu za korištenje deponije koja je definisana cjenovnikom usluga.

Trenutno nemamo pouzdanih podataka da na teritoriji naše općine ima privrednih subjekata koji sami zbrinjavaju otpad.

5.6 Drugi operateri

Prema zakonu o upravljanju otpadom (član 12-14), te Pravilniku o uvjetima za prenos obaveza upravljanja otpadom sa proizvođača i prodavača na operatera sistema za prikupljanje otpada (Službene novine FBiH 9/05), operater sistema za prikupljanje otpada mora da bude registriran za izvršavanje djelatnosti sakupljanja otpada, te mora da ima dozvolu za upravljanje otpadom ili okolinsku dozvolu. Na području općine poslovima prikupljanja otpada bavi se nekoliko privrednih subjekata i većeg broja fizičkih lica – građana.

JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići je preduzeće kojem je data u nadležnost komunalna higijena, te prikupljanje i zbrinjavanje otpada. U vlasništvu posjeduje nekoliko objekata – poslovna zgrada i garaže i za te objekte posjeduje potrebne dozvole, a u posjedu imaju i "Gradsku deponiju Ekonomija" na koju se odlaže otpad već 30 godina i ne posjeduju niti jednu dozvolu za ovaj objekat. Kontejnerska mjesta su raspoređena uglavnom na javnim površinama i nemaju nikakvih dozvola.

"Sloga Muharemović" d.o.o. Zavidovići je privatno preduzeće koje je locirano na vlastitom prostoru u industrijskoj zoni „Ekonomija“ i bavi se prikupljanjem, otkupom i prodajom uglavnom metala i papira. Nema saznanja o posjedovanju dozvola za obavljanje ove djelatnosti.

Privatno preduzeće "BM Otpad" d.o.o. Zavidovići, koje se bavi prikupljanjem, otkupom i prodajom uglavnom metala, a ovu djelatnost obavlja na privatnom posjedu na ruralnom dijelu općine. Nema saznanja o posjedovanju bilo kakvih dozvola.

SZR "Autoservis Amel" Zavidovići vlasnika Faljić Amela bavi se automehaničarskim poslom i posjeduje skladište starih automobila i ima dozvolu za rad automehaničarske radnje ali nema saznanja da posjeduje okolinsku dozvolu.

„Paninvest“ d.o.o. Zavidovići je privatno preduzeće u formiranju u kojem je inostrani kapital, bavi se prikupljanjem i preradom plastike i tekstila. Posjeduje sve potrebne dozvole. Fizička lica – građani bave se prikupljanjem i prodajom uglavnom metala i papira, a radi se o oko 100 lica koja prikupljaju ove materijale na cijelom području općine, privremeno ga odlažu uglavnom u svojim dvorištima, a odatle, kada prikupe veće količine, prodaju ga otkupljivačima na području općine Zavidovići ali i na područjima drugih općina. Oni ne posjeduju nikakve dozvole.

5.7 Analiza i zaključci

Sakupljanje otpada nije na zadovoljavajućem nivou. Finansijska situacija je ograničavajući faktor za nabavku nedostajuće tehnologije, transportnih sredstava i druge opreme, ali uz pomoć prijateljskih zemalja i fondova imamo šansu da na ovom polju popravimo situaciju, tako da javno komunalno preduzeće opremimo dodatnom opremom koja je neophodna za proširenje upravljanja otpadom na cijeloj teritoriji općine Zavidovići. Opasni i specijalni otpad je sve veći problem jer nastaje sa razvojem svjetske tehnologije i podizanjem standarda života. Trenutno nemamo nikakav sistem za prikupljanje opasnog i specijalnog otpada niti znamo ko i kako ga prikuplja i gdje se baca ili odlaže. Ovo područje moramo urediti što prije jer su i opasni i specijalni otpad posebni zagađivači okoline koji zaslužuju poseban tretman. Tu je potrebno napraviti ugovore o saradnji i sa drugim pravnim licima pa i sa drugih općina.

6 Postojeća infrastruktura za upravljanje otpadom (uključujući posjedovanje dozvola)

6.1 Zeleni otoci

Trenutno ne postoje reciklažna dvorišta- zeleni otoci u Općini.

6.2 Centri za reciklažu

Prema definiciji, centar za reciklažu je mjesto gdje se dovozi sav odvojeno prikupljeni materijal (plastika, staklo, papir i slično), presuje/melje/balira i šalje dalje trećim licima na reciklažu. U općini ne postoji takav centar ako se izuzmu pojedinačne aktivnosti pojedinih pravnih subjekata kao što je "Sloga Muharemović" koji to radi u sklopu redovnih aktivnosti i u privatnom je vlasništvu, bavi se otkupom reciklažnih sirovina kao što su: željezo, papir, PET ambalaža, aluminijum i al. boce, bakar, stara vozila, papir-karton, otkup svega navedenog vrši od fizičkih i pravnih lica. Navedeno pravno lice se nalazi u Industrijskoj zoni "Batvice". U istoj zoni je u pripremi i objekat za prikupljanje reciklažnih sirovina od PET Ambalaže, HDP-a, LDP-e, PP i sve ostale vrste plastike i plastičnih masa preduzeća "Paninvest" d.o.o. Zavidovići. Vlasništvo preduzeća je privatno, strani kapital slovenačkog porijekla ulazak u funkciju očekuje se tokom 2011. godine.

U ovoj fazi je u realizaciji pilot projekat razdvojenog načina prikupljanja otpada zajedno sa ALD-om i Općinom oko prikupljanja otpada od domaćinstava po sistemu „od vrata do vrata“. Sav prikupljeni otpad izuzev organskog se preuzima na kućnom pragu i doprema u krug JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići. U krugu se otpad razdvaja po strukturi (PVC boce, limenke, karton – papir itd.) zatim se presuje i balira te kao takav distribuira dalje prema kupcima.

6.3 Centri za kabasti otpad

Ne postoje centri za prikupljanje kabastog otpada, isti bi trebalo da se odlaže jednom mjesečno na postojeća kontejnerska mjesta, ali to se ne poštuje te ga građani odlažu svakodnevno ovisno o njihovoj potrebi.

6.4 Objekti za odlaganje

6.4.1 Regionalna deponija

Privredno društvo "Regionalna deponija Mošćanica" d.o.o. Zenica osnovano je Odlukom o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću, koju je donijelo Vijeće općine Zenica na svojoj sjednici održanoj 12. septembra 2002. godine ("Službene novine općine Zenica", br. 7/02 i 8/03) i upisano je kod registra Društava Kantonalnog suda u Zenici, Rješenjem o upisu br. U/I-3232/02 od 02.10.2002.godine. Skraćeni naziv firme je "RDM" d.o.o. Zenica., a osnivač Društva je Općina Zenica sa 100% udjelom u osnivačkom ulogu.

Cilj osnivanja ovog Društva je izgradnja moderne Regionalne sanitarne deponije za bezopasni otpad, koja bi zbrinjavala otpad na ekološki prihvatljiv način u skladu sa Zakonom i propisanom tehnologijom sa područja Regije za upravljanje čvrstim otpadom, koju pored općine Zenica, čine još općine: Visoko, Kakanj, Žepče, Zavidovići, Travnik, Novi Travnik, Vitez i Busovača.

Trenutno stanje je takvo da se na "Regionalnu deponiju Mošćanica" ne odvozi prikupljeni otpad. "Regionalna deponije Mošćanica" je udaljena od središta općine Zavidovići 75 km, a najudaljenija mjesna zajednica Maoča oko 120 km. Na teritoriji općine Zavidovići postoji razgranata mreža nekategorisanih i lokalnih puteva, a osim ovoga kroz općinu prolaze tri regionalna puta i to putevi Zavidovići – Kakanj, Zavidovići – Maglaj i Zavidovići – Olovo.

U nadležnosti općine su lokalni i nekategorisani putevi, a ostali su u nadležnosti kantona. Dužina lokalnih puteva je 114 km, a nekategorisanih 172 km. Stanje ovih puteva nije na zadovoljavajućem nivou sa aspekta njihove izgrađenosti, položaja i prohodnosti.

6.4.2 Lokalna deponija

Otpad sa područja općine Zavidovići se odlaže na odlagalište komunalnog otpada Ekonomija. Odlagalište je smješteno na površini od 15.000 m². Lokalitet odlagališta se nalazi pored regionalnog puta Zavidovići – Maglaj, 3 km od Zavidovića. Najbliže naseljeno mjesto je Grab, na udaljenosti od oko 150 m od odlagališta, dok je rijeka Bosna udaljena oko 200 m. Odlagalište je neograđeno, nesanitarnog tipa, ali se nalazi pod nadzorom u trajanju od 14 sati dnevno (Proljeće-Jesen). Odlagalište ne posjeduje dozvole za upotrebu, niti bilo koje druge dozvole za rad. Trenutno odlaganje otpada podrazumijeva nesanitarno odlaganje otpada na deponiju bez ikakvog tretmana otpada, odnosno to je kontrolisano smetljište. Na deponiji su svakodnevno prisutna lice, najčešće Romi, koji vrše selektivno prikupljanje sekundarnih sirovina koje su prisutne u otpadu. Na gradskoj deponiji se vrši redovna sistematska deratizacija i dezinfekcija.

Ne postoji lokacija na deponiji za odlaganje opasnog i medicinskog otpada. Životinjski otpad se uklanja na deponiji postupkom zakopavanja uz prethodno izvršenu dezinfekciju otpada i same lokacije gdje se vrši zakopavanje. Takođe Gradska deponija otpada nema izgrađen sistem za skupljanje deponijskog plina i deponijskog filtrata, te su prisutni povremeni otvoreni ili zatvoreni požari. Deponija nije ograđena. Plan prilagođavanja općinske deponije je urađen i predat u nadležno kantonalno ministarstvo i još uvijek nema nikakvih odgovora po tom pitanju.

6.5 Drugi objekti

Ne postoje drugi objekti za reciklažu ili preradu otpada

6.6 Analiza i zaključci

Postoji značajan problem vezan za udaljenost "Regionalne deponije Mošćanica" od središta općine Zavidovići koja iznosi 75 km, a najudaljenije mjesna zajednica Maoča oko 120 km, te loše stanje puteva. Trenutno se prikupljeni otpad odlaže na lokalnu deponiju, budući da

općina Zavidovići nema dovoljan broj transportnih vozila za odvoz otpad, a niti ima novca u budžetu za finansiranje nabavke istih.

Takođe, trenutno ne postoje drugi objekti za reciklažu ili preradu otpada, ali postoji potreba za izgradnjom pretovarnih stanica. Problemi komunalne infrastrukture su u korelaciji sa problemom obezbjeđenja izvora finansiranja za kvalitetno uređenje komunalne infrastrukture a samim tim i upravljanja komunalnim otpadom u skladu sa evropskom regulativom i ekološkim zahtjevima.

U daljem dijelu provođenja plana planirana je izgradnja transfer stanice za općine Zavidovići, Žepče i Maglaj koja bi bila smještena na dijelu jedne od pomenutih općina. Ista bi funkcionisala kao poslovna jedinica Regionalne depomije Mošćanica.

Izgradnjom transfer stanice bi se značajno smanjili transportni troškovi a samim time i cijena usluge prikupljanja i odvoza otpada za pomenute općine.

7 Nelegalna odlagališta

Divlja smetlišta – deponije se nalaze na području cijele općine u naseljenim mjestima ili u njihovoj blizini, u potocima, rijekama, u šumi itd. Procjena je da je u mjesnim zajednicama formiran sljedeći broj manjih ili većih divljih deponija kako je prikazano u tabeli:

RB	MJESNA ZAJEDNICA	AKTIVNE	RB	MJESNA ZAJEDNICA	AKTIVNE
1	Kovači	15	12	Mahoje	3
2	Brezik	10	13	Pašin Konak	15
3	Lovnica	11	14	Stipovići	2
4	Klek	7	15	Rujnica	6
5	Dubravica	9	16	Dolina-Alići	2
6	Dolac	7	17	Mečevići	4
7	Branioci grada	4	18	G. Gostović	15
8	Asim Čamdžić	6	19	D. Gostović	7
9	Vožuća	28	20	Maoča	4
10	Ribnica	7	21	Smailbašići	3
11	Krivaja	4	UKUPNO		169

Već nekoliko godina veće i uočljivije divlje deponije u naseljima i pored puteva se čiste odnosno uklanjaju. Do sada je uklonjeno i očišćeno 36 deponija. Na nekim lokacijama nije bilo ponovnog odlaganja i formiranja deponije, međutim, na nekim su se ponovo pojavile. Ove akcije su vođene u saradnji sa mjesnim zajednicama.

Može se konstatovati da nije dovoljno rađeno na preventivnim radnjama protiv stvaranje novih i obnavljanja starih divljih deponija; ovdje se prije svega misli na informativnu i propagandnu djelatnost, a skoro pa nikako nisu se preduzimale represivne mjere.

Na području Općine Zavidovići registrovano je oko 169 divljih deponija otpada koje se veoma rijetko saniraju. Razlog njihovog postojanja je uglavnom nedovoljna pokrivenost Općine uslugama odvoza otpada. Količina otpada odloženog na divlja odlagališta je direktno proporcionalna nepokrivenosti uslugama odvoza otpada.

Najčešća mjesta nastanka divljih deponija su: korita rijeka i potoka, šumski prostori u blizini putnih komunikacija, vrtiče, uvale itd. Potvrda postojanja registrovanih i neregistrovanih divljih deponija uočava se za vrijeme poplava kada voda nosi sa sobom otpad sa koncentrisanih divljih deponija i raznosi daleko nizvodno ostavljajući za sobom lošu sliku okoline i kulture življenja uz korita rijeka.

Olupine od automobila, uređaji iz domaćinstva i kabasti otpad se odlaže na različitim mjestima. JKP "Radnik" d.o.o.Zavidovići vrši povremeno uklanjanje divljih deponija a po

angažmanu od strane Općine Zavidovići. Uklanjanje divljih deponija otpada treba da bude jedan od osnovnih ciljeva integralnog sistema upravljanja otpadom u Općini Zavidovići. Nekoliko naselja organizovano (traktorima) vrše dovoz otpada na gradsku deponiju u saradnji sa JKP "Radnik" d.o.o. i Općinom Zavidovići.

Industrijski otpad nastaje kao posljedica proizvodnih procesa u industriji. Otpad iz industrije se može dijeliti na otpad koji je komunalni, te se može sakupljati u kontejnerima i odlagati na komunalna odlagališta (papir, ambalaža itd.) i heterogeni otpad koji je specifičan za svaku industrijsku granu i zahtijeva neku vrstu tretmana prije konačnog zbrinjavanja. Oba otpada se mogu dijeliti na neopasni i opasni otpad u skladu sa njihovim karakteristikama.

Neopasni otpad iz industrije prema Pravilniku o kategorijama otpada sa listama FBiH (Sl. novine FBiH 09/05), uključuje i otpadnu šljaku, pepeo kojeg je količinski veoma mnogo jer je u gradu veoma mali broj korisnika na organizovanom sistemu centralnog grijanja.

Na Gradsku deponiju za vrijeme zimske sezone doveze se cca. 2.000 tona ovog otpada a koji se koristi na deponiji kao inertna prekrivka i za ravnanje i zatrpavanje iste. Najveći proizvođači industrijskog otpada u Zavidovićima su I.P. „Krivaja“ d.o.o., „Kelly“ d.d. i fabrike koje su nastale privatizacijom dijela Krivaje. Na Gradskoj deponiji ne vrši se nikakav tretman industrijskog otpada.

Ambalažni otpad ima veliku ulogu u zauzimanju prostora na deponiji a koji se zbrinjava kao i komunalni otpad. Takođe industrijski otpad uključuje stare akumulatore, gume, stara ulja a koji se mogu iskoristiti kao sekundarna sirovina.

Veliki problem predstavljaju motorna ulja iz mašina, koja se nigdje ne skupljaju već se prosipaju u tlo na mjestu nastajanja ili u mješoviti kanalizacioni sistem. Općina Zavidovići ima oko 4.000 registrovanih motornih vozila i pod pretpostavkom da se jedanput godišnje vrši zamjena motornog ulja, dolazi se do podatka od oko 24.000 litara (6 litara/automobil) starog motornog ulja koje se nigdje ne skuplja. Ako uzmemo u obzir da naseljena površina Općine Zavidovići iznosi oko 100 km², može se zaključiti koliko se onečisti tlo zamjenom ili rasipanjem motornih ulja. Na osnovu broja i starosti ukupno registrovanih vozila, procijenjeno je da se na području općine Zavidovići proizvede ili raspe oko 40 tona otpadnog motornog ulja, a koje se nikako ne odlaže niti postoji evidencija o istom. Poznato je da su motorna ulja veliki zagađivači tla, podzemnih voda i vodotoka. Na osnovu podataka o ukupnom broju registrovanih vozila pretpostavlja se da se u toku godine zamijeni 1-2 filtera za ulje koji su takođe veliki zagađivači a koji se odlažu na deponiju skupa sa komunalnim otpadom (cca. 8.000 komada godišnje).

Otpad koji nastaje pri pružanju zdravstvene zaštite može se podijeliti u dvije grupe i to komunalni i opasni otpad. Komunalni otpad uključuje otpad koji sadrži papir i kartonsku ambalažu, staklo i ostatke hrane, a nastaju u krugu Doma zdravlja sa poliklinikom. Ostali otpad iz zdravstvenih ustanova smatra se opasnim otpadom i to ukoliko posjeduje jednu ili više karakteristika koje prouzrokuju opasnost po zdravlje ljudi i okolinu po svom porijeklu, sastavu ili koncentraciji. U Domu zdravlja sa poliklinikom Zavidovići nastaje oko 25 tona medicinskog otpada u toku godine. Prema strukturi medicinskog otpada može se konstatovati da polovina medicinskog otpada ima karakter opasnog, dok je druga polovina slična komunalnom otpadu. Prema tome može se konstatovati da polovina od ukupnog medicinskog otpada ima karakter opasnog otpada. Prema vrstama, medicinski otpad može biti: patološki, infektivni, farmaceutski otpad, hemijski otpad, radioaktivni otpad, oštre igle, posude pod pritiskom. U Domu zdravlja sa poliklinikom Zavidovići medicinski otpad može se sortirati u inertni otpad, koji je sličan komunalnom otpadu prema svojim karakteristikama, infektivni medicinski otpad i farmaceutski otpad. Velikim dijelom otpad iz Doma zdravlja sa poliklinikom Zavidovići prikuplja se u PVC vreće koje se odlažu u kontejnere i dalje transportuje na deponiju skupa sa

komunalnim otpadom, a samo manji dio medicinskog otpada se spaljuje u pećima za centralno grijanje i to u sezoni grijanja. Tečni otpad ispušta se direktno u gradsku kanalizaciju. Razvijanjem privatnih zdravstvenih ustanova pojavljuje se i problem zbrinjavanja otpada iz istih, pošto su to manje ustanove i njihove lokacije su razučene, to jest nalaze se u stambenim dijelovima grada, što predstavlja veliki problem.

8 Trenutne i buduće količine

8.1 Ukupno proizvedeni otpad

Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj
Otpad iz domaćinstava	12.564,00	13.724,00	14.855,00
Otpad iz privrede	371,00	400,00	800,00
Otpad iz javnih ustanova	20,00	25,00	28,00
Ukupno	12.955,00	14.149,00	15.683,00

Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj
Staklo 3 %	148,68	424,47	470,49
Papir, karton 10%	456,00	1.414,90	1.568,30
Plastika 4%	198,24	565,96	627,32
Željezo i metal 2%	99,12	282,98	313,66
Zeleni otpad 20%	991,20	2.829,80	3.136,60
Ukupno	1.893,24	5.518,11	6.116,37

Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016-cilj
Životinjski otpad	-	-	10,00
Opasni otpad iz domaćinstava	-	-	2,00
Medicinski	-	-	2,00
Građevinski	-	-	2.000,00
Elektronički	-	-	30,00
Kabasti	-	-	200,00
Auto otpad (gume i vozila)	-	-	50,00
Kontaminirano tlo	-	-	12.000,00
Mulj iz uređaja za pročišćavanje	-	-	50,00
Ukupno			14.344,00

8.2 Prikupljeni miješani otpad

Frakcija otpada: Miješani otpad			
Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj
Prikupljen iz domaćinstava	6.789,00	6.950,00	10.183,00
Prikupljen od privrednih subjekata	371,00	400,00	828,00
Prikupljen u centrima za reciklažu	0	2,50	4.672,00
Ukupno	7.160,00	7.352,50	15.683,00

8.3 Prikupljeni otpad za reciklažu

8.3.1 Papir i karton

Frakcija otpada: Papir i karton			
Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 cilj
Prikupljen iz domaćinstava	0	0,90	1.568,30
Prikupljen od privrednih subjekata	0	0	0,00
Prikupljen u centrima za reciklažu	0	0	0,00
Ukupno	0	0,90	1.568,30

8.3.2 Plastika

Frakcija otpada: Plastika			
Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj
Prikupljen iz domaćinstava	0	0,80	627,00
Prikupljen od privrednih subjekata	0	0,00	0,00
Prikupljen u centrima za reciklažu	0	0,00	0,00
Ukupno	0	0,80	627,00

8.3.3 Staklo

Frakcija otpada: staklo			
Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj
Prikupljen od domaćinstava	0	0	470,00
Prikupljen od privrede	0	0	0
Prikupljen u centrima za reciklažu/zelenim otocima	0	0	0
Ukupno	0	0	470,00

8.3.4 Željezo i metal

Frakcija otpada: željezo i metal			
Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj
Prikupljen od domaćinstava	-	0,05	50,00
Prikupljen od privrede	-	-	200,00
Prikupljen u centrima za reciklažu/zelenim otocima	-	0	63,00
Ukupno	-	0,05	313,00

8.3.5 Zeleni otpad

Frakcija otpada: otpad od održavanja javnih površina i iz bašti (zeleni otpad)			
Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj
Prikupljen od domaćinstava	-	-	20,00
Prikupljen od privrede	-	-	30,00
Prikupljen u centrima za reciklažu/zelenim otocima	-	-	40,00
Ukupno	-	-	90,00

8.4 Specijalni otpad

Nemamo organizovan način prikupljanja specijalnog otpada

8.4.1 Životinjski otpad - leševi

Frakcija otpada: Životinjski otpad i leševi			
Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj
Prikupljen od privrednih subjekata	-	-	9,00
Prikupljen nakon eutanazije bolesnih životinja	-	2,00	1,00
Ukupno	-	2,00	10,00

8.4.2 Opasni otpad

Frakcija otpada: Opasni otpad			
Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj
Prikupljen iz domaćinstava	-	-	2,00
Prikupljen od privrednih subjekata	-	-	50,00
Prikupljen u centrima za reciklažu	-	-	3,00
Ukupno	-	-	58,00

8.4.3 Medicinski otpad

Frakcija otpada: Medicinski otpad			
Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj
Prikupljen iz domaćinstava	-	-	0,30
Prikupljen od privrednih subjekata	-	-	1,00
Prikupljen u centrima za reciklažu	-	-	0,70
Ukupno	-	-	2,00

8.4.4 Mulj iz otpadnih voda

Frakcija otpada: mulj				
Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj	
Prikupljen iz uređaja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda	-	-	0	
Prikupljen iz uređaja za prečišćavanje industrijskih otpadnih voda	-	-	0	
Prikupljen iz uređaja za prečišćavanje otpadnih voda male privrede i javnih objekata (garaže, tržni centri, benzinske stanice, autopraone i automehaničarske radione i sl)	-	-	0	
Prikupljen iz septičkih jama	-	-	50,00	
Ukupno	-	-	50,00	

8.4.5 Građevinski otpad i materijal od rušenja

Frakcija otpada: građevinski otpad			
Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj
Prikupljen od domaćinstava	-	-	1.300,00
Prikupljen od privrede	-	-	500,00
Prikupljen u centrima za reciklažu/zelenim otocima	-	-	200,00
Prikupljen od javnih radova (ceste i sl)	-	-	0,00
Ukupno	-	-	2.000,00

8.4.6 Kontaminirano tlo

Frakcija otpada: kontaminirano tlo			
Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj
Ukupna količina tla iskopana u svrhu sanacije nekog područja	0	0	12.000,00
Ukupno	0	0	12.000,00

8.4.7 Slupana vozila, rezervni dijelovi i gume

Frakcija otpada: automobilski otpad			
Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj
Prikupljen od privrede (atomehaničarske radnje)	-	-	30,00
Prikupljen od strane pravnih lica –auto-otpadi	-	-	200,00
Prikupljen sa javnih površina nakon nesreća	-	-	40,00
Ukupno	-	-	270,00

8.4.8 Elektronski i električni otpad

Frakcija otpada: elektronski i elektronički otpad			
Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj
Prikupljen od domaćinstava	-	-	5,00
Prikupljen od privrede	-	-	2,00
Prikupljen u centrima za reciklažu/zelenim otocima ili centrima za kabasti otpad	-	-	23,00
Ukupno	-	-	30,00

8.4.9 Kabasti otpad

Frakcija otpada: kabasti otpad (namještaj i drugo)			
Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj
Prikupljen od privrede	-	-	10,00
Prikupljen u centrima za odlaganje kabastog otpada	-	-	180,00
Ukupno	-	-	200,00

8.5 Ukupno prikupljen otpad

Frakcija otpada: ukupno prikupljen otpad			
Zapremina u tonama /godina	2009	2010	2016 -cilj
Miješani otpad (8.2)	7.160,00	7.352,50	16.511,00
Otpad prikupljen odvojeno (8.3)	0	1,75	3.068,30
Specijalni otpad (8.4)	0	2,00	14.620,00
Ukupno (8.2+8.3+8.4)	7.160,00	7.356,25	17.688,30

8.6 Otpad odvezen na odlagalište

Zapremina u tonama /godinu	2009	2010	2016 -cilj
Regionalna deponija	0	0	4.953,00
Lokalna deponija	7.160,00	7.356,25	0
Ostalo	0	0	12.735,30
Ukupno	7.160,00	7.356,25	17.688,30

8.7 Analiza i zaključci

Kako je vidljivo iz tabela navedenih u gornjem tekstu trenutni odnos između proizvedenog i prikupljenog otpada iznosi svega 52 %, što je veoma malo, te je na ovom polju potreban veći angažman svih zainteresovanih strana kako bi se ovaj procenat značajno povećao i kako bi se obezbjedilo zadovoljavanje ekoloških standarda.

Za realizaciju i povećanje procenta prikupljanja otpada potrebna je veća svijest građana pri samom odlaganju istog na predviđena mjesta a ne na divlje deponije i obale rijeka. Ovdje je naravno potreban i veći inspekcijski angažman i nadzor. Naravno da je ovdje neophodno i opremanje JKP "Radnik" d.o.o. mehanizacijom kako bi se sa tehničkog aspekta moglo odgovoriti sve većim zahtjevima.

Očekuje se da će 2016. godine prikupljanje i zbrinjavanje otpada biti jednako proizvedenoj količini otpada, što će omogućiti ekološki prihvatljivu sliku općine, jer u tom slučaju neće biti divljih deponija. To također znači da će sav proizvedeni specijalni, opasni, medicinski i drugi otpad biti adekvatno tretiran i deponovan.

9 Finansiranje sistema upravljanja otpadom

Finansiranje komunalnih djelatnosti vrši se iz prihoda ostvarenih od komunalnih usluga iz segmenta individualne komunalne potrošnje i iz segmenta zajedničke komunalne potrošnje.

Obračun odvoza otpada za pravna lica se vrši na osnovu površina poslovnih prostora, a za fizička lica po članu domaćinstva ili po kanti. Cijene za odvoz smeća važe za smeće koje ima karakter kućnog otpada a ostali inertni otpad će se voziti u skladu sa cjenovnikom za odvoz otpada kontejnerom po narudžbi korisnika usluge.

Cjenovnik komunalnih usluga sa detaljnom kalkulacijom predlaže JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići i daje ga na razmatranje Nadzornom odboru koji donosi Zaključak koji se dostavlja Skupštini preduzeća i ista donosi Odluku o utvrđivanju jedinstvenog cjenovnika komunalnih usluga, koji se na kraju dostavlja Općinskom vijeću Zavidovići na razmatranje i usvajanje. Općinsko vijeće nakon provedene javne rasprave usvaja cjenovnik sa izmjenama ili bez.

9.1 Tarifa za domaćinstva

Redni broj	VRSTA USLUGE	Jedinica mjere	Cijena	Napomena
1	Odvoz smeća	član	1,40 KM	
		kanta 80 l	7,00 KM	ako JKP Radnik nabavlja kante
		kanta 80 l	5,00 KM	ako korisnik nabavlja kante
2	Obračun smeća za prazan stan – 1 član	član	1,40 KM	

9.2 Tarifa za privredni sektor

Redni broj	VRSTA USLUGE	Jedinica mjere	Cijena	Napomena
1	Odvoz smeća u urbanom dijelu grada	m ²	0,10 KM	Javne ustanove - predškolske, osnovne, srednje, vjerske i zdravstvene ustanove
			0,50 KM	trgovačke i ugostiteljske radnje do 60 m ²
			0,35 KM	trgovačke i ugostiteljske radnje od 60 m ² do 200 m ²
			0,30 KM	privredni, vanprivredni subjekti, trgovački centri, trgovački objekti i ugostiteljske radnje od 200 m ² do 500 m ²
		mjesečni paušal	250,00 KM	privredni, vanprivredni subjekti, trgovački centri, trgovački objekti i ugostiteljske radnje od 500 m ² do 1000 m ²
			450,00 KM	privredni, vanprivredni subjekti, trgovački centri, trgovački objekti i ugostiteljske radnje od 1000 m ² do 2000 m ²
			500,00 KM	privredni, vanprivredni subjekti, trgovački centri, trgovački objekti i ugostiteljske radnje od 2000 m ² do 3000 m ²
			600,00 KM	privredni, vanprivredni subjekti, trgovački centri, trgovački objekti i ugostiteljske radnje od 3000 m ² do 4000 m ²
			680,00 KM	privredni, vanprivredni subjekti, trgovački centri, trgovački objekti i ugostiteljske radnje od 4000 m ² do 5000 m ²
			800,00 KM	privredni, vanprivredni subjekti, trgovački centri, trgovački objekti i ugostiteljske radnje preko 5000 m ²

9.3 Stepen naplate

Prema dostupnim podacima za stepen naplate imamo sljedeće podatke razvrstane na fizička i pravna lica za period od 2008 do 2010 godine i isti je dat u sljedećoj tabeli:

Fizička lica				
Redni broj	Godina	Fakturisano	Naplaćeno	[%]
1	2008	142.035,66	135.481,00	95,38
2	2009	146.885,31	116.913,00	79,59
3	2010	171.744,30	156.665,02	91,22
Ukupno		460.665,27	409.059,02	88,78

Pravna lica				
Redni broj	Godina	Fakturisano	Naplaćeno	[%]
1	2008	331.162,65	232.465,00	70,19
2	2009	318.492,72	196.207,00	61,60
3	2010	337.629,24	193.041,23	57,17
Ukupno		987.284,61	621.713,23	62,97

9.4 Bilans stanja 2008 – 2010.

Podaci iz JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići

Ekonomski razvoj	2008	2009	2010
Prihodi			
Naknade iz domaćinstava i ekonomskog sektora	418.693	409.902	417.162
Prodaja recikliranog materijala			
Drugi prihodi			
Ukupan prihod	418.693	409.902	417.162
Troškovi proizvodnje			
Osooblje	93.888	97.673	100.588
Materijal i sredstva	41.800	36.640	32.550
Drugi troškovi	128.260	120.403	125.319
Vanjske usluge	5.320	5.096	6.415
Državne takse	5.506	5.830	8.400
Provizija	550	499	688
Amortizacija	22.637	9.720	8.789
Ostali troškovi i rashodi	18.802	12.676	21.555
Ukupno proizvodnja	31663	288.537	304.345
OPERATIVNI REZULTAT	101.930	121.365	112.817
FINANSIJSKI TROŠKOVI	105.954	100.557	113.195
REZULTAT	-4.024	20.808	-378

9.5 Procjena priliva sredstava

Podaci iz JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići

Budžet	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Prihodi						
Naknade od domaćinstava i komercijalnog sektora	417.162	429.677	600.713	600.713	760.590	760.590
Prodaja recikliranog materijala		171.000	171.000	171.000	171.000	171.000
Drugi prihodi						
Ukupan prihod	417.162	600.677	771.713	771.713	931.590	931.590
Troškovi proizvodnje						
Osooblje	100.588	144.840	186.079	187.000	228.730	229.000
Materijali i sredstva	32.550	46.870	60.215	60.215	74.000	74.000
Drugi troškovi	125.319	180.450	231.829	231.830	285.000	285.000
Vanjske usluge	6.607	6.805	7.145	7.502	9.002	11.613
Državna taksa	8.400	12.000	15.500	15.500	16.000	16.000
Provizija	708	729	765	803	1.015	1.320
Amortizacija	8.789	74.789	73.910	73.000	72.000	71.270
Ostali troškovi i rashodi	19.366	19.947	21.942	25.233	32.550	39.060
Ukupno proizvodnja	302.327	486.430	597.385	601.083	718.297	727.263
OPERATIVNI REZULTATI	114.836	114.247	174.328	170.630	266.293	257.327
FINANSIJSKI TROŠKOVI	113.195	120.000	180.000	180.000	250.000	250.000
REZULTAT	1.641	-5.753	-5.672	-9.370	-3707	-2.673

Ovdje se radi o procjeni priliva iz segmenta prikupljanja otpada kao jednog od dijela djelatnosti te su prezentovani samo za tu zasebnu djelatnost iz ulupnog preduzeća.

Budžet općine sadrži nekoliko transfera koji bi mogli služiti u potpunosti ili djelimično za finansiranje realizacije ovog plana.

Ti transferi su sljedeći:

- Transfer za unapređenje i zaštitu okoline
- Transfer za izgradnju, rekonstrukciju i sanaciju drugih objekata zajedničke komunalne potrošnje
- Transfer za učešće u zajedničkoj realizaciji projekata sa donatorima, kreditorima, fondacijama, višim nivoima vlasti i sl.
- Transfer za podršku udruženjima-nevladin sektor

Osim ovoga bit će sigurno potrebno uvesti namjenske transfere za neke od predviđenih projekata u ovom Planu .

Iz Budžeta je moguće očekivati od 80.000,00 do 100.000,00 KM godišnje za ove namjene kada ovome dodamo veliko učešće SIDA-e (kupovina oko 270 kontejnera i jedno vozilo-presa vrijednosti više od 400.000 KM), jedan manji dio sredstava bit će potrebno obezbjediti iz nekih drugih izvora (mogućnost korištenja fondova viših nivoa vlast, donacije).

9.6 Analiza i zaključci

Finansiranje sistema upravljanja otpadom djelimično je onemogućeno, odnosno njegov kvalitet doveden u pitanje iz razloga neplaćanja odvoza otpada za privredni sektor od strane dijela privrednih subjekata. Prihodi ostvareni po ovom osnovu na godišnjem nivou iznose 76.200 KM, a neplaćanje obaveza za period od oktobra 2007 godine (od primjene važećeg cjenovnika) do maja 2011 godine i dalje je prisutno. Takođe je po istim fakturama plaćen PDV tako da bi davalac usluga (JKP "RadniK" d.o.o. Zavidovići) umjesto nenaplaćenih prihoda, a plaćenog PDV – a mogao imati pozitivan efekat za investiranje, a u stvarnosti je u negativnom saldu za iznos plaćenog PDV – a obzirom da fakturisane obaveze nisu naplaćene.

Također problem je prisutan i kod stanovništva, jer nizak nivo platežne moći stanovništva, koje živi na granici gladi, direktno utiče na nizak stepen punjenja budžeta i nizak stepen naplate komunalnih usluga, a to su izvori sredstava za finansiranje komunalnih usluga. Naplata od fizičkih lica je manje više konstantna i kreće se od 85 % do 90 % za predmetne tri godine, a to potvrđuje prosjek 88,78 %, međutim bitan momenat je iznos utuženih potraživanja. Naime u 2009 godini utuženo je manje cca 20,5 %, a što znači da bi naplata ustvari bila 85,17 %. Međutim podaci su relativno precizni ± 5 %, naime naplata obuhvata prethodnu godinu do trećeg mjeseca, a isto tako ostanu naplaćene obaveze iz tekuće godine do trećeg mjeseca.

Procenat naplate od pravnih lica u 2009 godini i 2010 godini, padao je objektivno zbog teže ekonomske situacije, ali djelimično i zbog utuženih predmeta, naime računajući utužene predmete u 2009 godini povećava se procenat naplate na 64,38% i u 2010 godini isti se povećaje na 62,14 %.

Trenutno, ali i u dužem narednom periodu, bez pomoći prijateljskih zemalja i evropskih fondova, neće se moći računati na potpuno rješavanje svih ekoloških problema na teritoriji općine Zavidovići. Imamo kadrove koji znaju prepoznati ekološki problem, dati dijagnozu i donijeti kvalitetan plan rješavanja ekoloških problema, imamo i kvalitetno zakonodavno tijelo koje je sposobno da prepozna i usvoji kvalitetan plan upravljanja otpadom kao i druge akte kojim se rješava ekološka problematika, ali bez riješenih izvora finansiranja svaki plan i projekat će ostati nerealizovani. Dakle, treba riješiti izvore finansiranja!

10 Informisanje javnosti

10.1 Informisanje građana o pruženim uslugama

JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići putem sredstava javnog informisanja (Kablovska televizija, Radio Zavidovići) vrši informisanje korisnika komunalnih usluga o trenutnom stanju, a isto tako vrši i obavješćavanje o novonastalim situacijama kada su u pitanju kvarovi i druge aktivnosti na poboljšanju pružanja komunalnih usluga na teritoriji koju pokriva svojim uslugama. Informisanje korisnika se takođe vrši i štampanjem raznih letaka, uputstava pa i obavješćenja koja se često štampaju sa poleđine računa i isti se dostavljaju svim korisnicima od vrata do vrata putem inkasantske služba pri podjeli računa.

Sa aspekta Općine Zavidovići, za informisanje stanovništva generalno je zadužen Sekretar općinskog organa državne službe, ali svaka općinska Služba za upravu ima svoje nadležnosti za informisanje javnosti o pitanjima koja su u njihovoj nadležnosti, u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama. Posebne nadležnosti u vezi sa navedenim zakonom ima općinska Služba za upravu društvenih djelatnosti i opću upravu.

10.2 Programi podizanja svijesti

S obzirom da nam je stanje svijesti i svjesnosti većeg dijela građana na niskom nivou, a samim tim i neodgovornost naspram prirode i životne okoline, kao i naspram samih sebe, ovom problemu treba posvetiti posebnu pažnju. Na ovome se do sada radilo nešto ali nedovoljno. Prisutne su određene aktivnosti općine i nevladinog sektora. To su projekti lokalnog i ograničenog karaktera i jednokratne akcije koje ne daju dovoljan efekat i čime se ne postižu značajni rezultati. Ovo treba da bude kontinuirana aktivnost –kampanja od nekoliko godina i u ovo treba uložiti dovoljno finansijskih sredstava.

10.3 Analiza i zaključci

Informisanje javnosti i podizanje javne svijesti trebalo bi da bude najmanji problem jer je za finansiranje tih aktivnosti potrebno najmanje novca. Dakle, informisanje javnosti i podizanje nivoa svijesti stanovništva o potrebi upravljanja otpadom i drugim ekološkim problemima može i mora se realizovati i ta aktivnost mora biti kontinuirana, dio školskog sistema, pa i predškolskog. Za ovu aktivnost potrebno je najmanje novca a pruža najbolje rezultate, jer ako ekološki osviješten građanin djeluje tako da proizvodi što manje otpada i odlaže ga na dozvoljena mjesta, neće biti nelegalnih deponija i sličnih ekoloških problema za čije rješavanje je onda potrebna velika svota novca.

Građani, privredni subjekti i udruženja nemaju dovoljno informacija o ovim a i o sličnim aktivnostima koje se dešavaju u organima uprave i javnim preduzećima, a to je zbog toga što nam sistem informisanja nije dovoljno razvijen kao i zbog toga što građane i privredne subjekte, udruženja isl. mnoge stvari, dešavanja i pojave ne interesuju dok ih direktno ne "pogode". Stoga je potrebno posvetiti posebnu pažnju informisanosti javnosti o svim ovim aktivnostima koristeći postojeće i uvesti neke nove načine pružanja informacija i kontinuirano raditi na podizanju svijesti kod svih starosnih kategorija stanovništva . S obzirom da se radi o uvođenju novina na neka područja JKP „Radnik“ se na neki način mora "nametnuti" građanstvu sa novim idejama i novim aktivnostima, a zajedno sa općinom mora provesti jaku kampanju tako da sve potrebne informacije moraju stizati do svakog građanina putem sredstava informisanja, udruženja, škola i drugih javnih ustanova. Potrebno je organizovati predavanja, tribine, organizovati akcije i kontinuirano raditi na izradi i distribuciji brošura, letaka i sl.

11 Specifikacija problema

11.1 Institucionalni problemi

Institucionalni problemi su riješeni normativnim i drugim aktima pravnih lica koja su uključena u rješavanje problematike upravljanja komunalnim otpadom, a to su „Općinski načelnik Zavidovići“ i JKP „Radnik“ d.o.o. Zavidovići. Potreba upravljanja komunalnim otpadom na efikasan i ekološki prihvatljiv način prepoznata je od strane građana kao i od navedenih pravnih lica, koja svoju organizacionu strukturu usklađuju svojim normativnim aktima u cilju otklanjanja eventualnih institucionalnih problema kao potencijalne prepreke u realizaciji upravljanja komunalnim otpadom.

11.2 Pravni problemi

Trenutno se pravni problemi manifestuju u nepostojanju adekvatnih propisa na općinskom nivou. Jedan od tih propisa je i ovaj općinski Plan upravljanja otpadom, čije će usvajanje rezultirati nastankom i usvajanjem niza pratećih općinskih propisa koji će biti neophodni prilikom implementacije ovog plana. Akti koje treba mijenjati i usklađivati su:

Odluka o komunalnom redu

Odluka o kalkulativnim parametrima

Odluka o selekcioniranju otpadnog materijala na općini Zavidovići

Odluka o standardima komunalnih djelatnosti

Odluka o utvrđivanju komunalne naknade za finansiranje komunalnih djelatnosti zajedničke potrošnje u općini Zavidovići

Odluka o utvrđivanju vrijednosti boda komunalne naknade u općini Zavidovići

11.3 Infrastrukturni problemi

Poznato je da su infrastrukturni problemi naslijeđeni jer je zatečena građevinska i druga infrastruktura bila dovoljna za raniji stepen razvoja društva, ali ne i za sadašnji. Sada se pokazuje da objekti i uređaji komunalne infrastrukture postaju usko grlo u rješavanju ljudske potrebe upravljanja komunalnim otpadom. Za rješavanje zatečenih infrastrukturnih problema potrebna su velika novčana sredstva, koja se ne mogu obezbijediti u narednom dugoročnom periodu, pa je iz tog razloga ovaj Plan prilagođen zatečenoj infrastrukturi na teritoriji općine Zavidovići.

Povećanje i jačanje kapaciteta za prikupljanje otpada

Postojeći kapaciteti neće moći zadovoljiti potrebe. Dolazi do značajnog povećanja teritorije sa koje će se prikupljati otpad, povećava se broj domaćinstava koja će biti uključena, povećava se količina otpada koji će se prikupljati. Trenutno stanje opremljenosti JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići sa opremom nije zadovoljavajuće ni za trenutnu situaciju. Neophodno je pojačati ljudske i materijalno-tehničke kapacitete.

Proširenje prikupljanja i zbrinjavanje čvrstog otpada sa ruralnog dijela općine

Samo urbani dio općine je pod organizovanim prikupljanjem otpada, koje vrši JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići, a to čini oko jedne trećine stanovnika i jedan manji dio na području četiri mjesne zajednice gdje su se građani sami organizovali tako da prikupljaju i odvoze otpad iz svojih domaćinstava i vrše naplatu troškova. Oko dvije trećine stanovništva i mnogo veća teritorija nije uopšte pokrivena prikupljanjem otpada. U planskom periodu uvesti prikupljanje otpada na većem dijelu općine.

Odvoz otpada na regionalnu deponiju

Odvoz otpada sa teritorije tri općine (Zavidovići, Maglaj i Žepče) bi trebalo da bude zajednički projekat ove tri općine. S obzirom na udaljenost gore navedenih općina neophodno bi bilo izgraditi zajedničku pretovarnu stanicu, gdje bi se sa područja ovih općina dovezio kompletan otpad, koji je prije toga djelimično razdvojen po principu prikupljanja od vrata do vrata. Na zajedničkoj pretovarnoj stanici otpad bi se dodatno obradio, a samo neiskoristivi dio odvezio na "Regionalnu deponiju Mošćanica".

Uklonjeno i sanirano 50% divljih deponija

Uklonjeno i sanirano 50% divljih deponija znači da se u planiranom periodu, s obzirom na broj, neće moći ukloniti i sanirati deponije na svim lokacijama, ali će uklanjanje planiranog broja rezultirati većim zadovoljstvom građana i stvaranjem boljih uslova za razvoj turizma.

Saradnja

Saradnja je neophodna na svim nivoima, kako po vertikali, u smislu provođenje zakonskih propisa, strategija i planova upravljanja otpadom i obezbjeđenja potrebnih resursa, ljudskih i materijalnih, za kvalitetno provođenje plana upravljanja, tako i po horizontali, u smislu koordinacije svih operativnih učesnika u upravljanju otpadom (prikupljanje, transport, reciklaža, odlaganje) u koje ubrajamo: izvor otpada, mjesto potrošnje i stvaranja otpada, lokalna zajednica, izvršna vlast, obrazovne institucije, odlagalište otpada.

11.4 Finansijski problemi

Jasno je da su finansijski problemi vezani za stepen razvoja društva, koji je iz poznatih razloga vrlo nizak, pa su i izvori sredstava, koja su potrebna za rješavanje svih potreba koje su vezane za upravljanje otpadom, gotovo neznatni sa aspekta kratkoročnog i srednjoročnog planskog perioda. Bosna i Hercegovina kao siromašna zemlja, pa tako i općina Zavidovići kao njen dio, ne može sama rješavati ekološke probleme pa je prinuđena da izvore potrebnih sredstava traži i nalazi u prijateljskim zemljama i njihovim fondovima, te da planira rješavanje ove problematike „na duže staze“. Iz tog razloga ovaj Plan je prilagođen dostupnim izvorima novčanih sredstava.

Sa aspekta punjenja budžeta i realizacije prihod JKP „Radnik“ d.o.o. Zavidovići, problemi se svode na izrazito nisku kupovnu moć stanovništva, jer građani ne plaćaju račune za izvršene komunalne usluge jer nemaju novca, pa je stepen naplate komunalnih usluga na niskom nivou. Utuživanje ne daje zadovoljavajuće rezultate iz istog razloga ili zbog neefikasnosti sudstva. Iz općinskog budžeta nema adekvatne pomoći ili sufinansiranja jer je budžet siromašan, a važeći cjenovnik komunalnih usluga, prema mišljenju direktora JKP „Radnik“ d.o.o. Zavidovići, nije adekvatan jer ne obezbjeđuje prihode koji pokrivaju troškove komunalnih usluga u skladu sa kantonalnim Zakonom o komunalnim djelatnostima.

11.5 Javna svijest

Za realizaciju ovog Plana neophodno je uključiti sve društvene strukture i svakog građanina pojedinačno, jer je problem takav da traži angažman i visok nivo svijesti svakog pojedinca. Iz tog razloga ovaj Plan je posvetio veliku pažnju podizanju javne svijesti, jer ljudi stvaraju ekološke probleme pa ljudi treba i da ih rješavaju. Bez visokog nivoa javne svijesti o toj potrebi, ovaj Plan će imati problema u implementaciji.

Rad na podizanju svijesti i nivoa informisanosti građanstva

Ovo je jedna od najvažnijih aktivnosti od koje će umnogome zavisiti i provedba ovog plana. Veoma loše navike građanstva i nedostatak svjesnosti o značaju očuvanja svoje okoline i nepoštivanje zakona su faktori bez kojih sigurno nema kvalitetne implementacije ovog Plana.

Ovo treba da bude poseban, sveobuhvatan i kontinuirano provođen projekat koji će obuhvatiti aspekt informisanosti, edukacije, učesnike, sredstva, ciljne grupe, terminski plan itd.

12 Ciljevi upravljanja otpadom za planski period

Osnovni koncept upravljanja otpadom zasniva se na prevenciji, odvajanju, prikupljanju, transportu i konačnom zbrinjavanju ili tretmanu za sve kategorije i vrste otpada. Na osnovu stanja i mogućih posljedica kao rezultat upravljanja otpadom želimo postići sljedeće ciljeve:

Cilj	Opis cilja	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Cilj 1	Proširenje organizovanog načina prikupljanja otpada na 70% populacije	35%	65%	65%	65%	65%	70%
Cilj 2	Uvesti selektivni način prikupljanja otpada kod 70% domaćinstava na području općine	15%	30%	45%	65%	65%	70%
Cilj 3	Izvršiti pripremne radnje (prvu fazu) u procesu zatvaranja "Gradske deponije Ekonomija" u skladu sa raspoloživim sredstvima-prestanak odlaganja	50%	100%				

12.1 Ostali ciljevi i aktivnosti

Prezentacija usvojenog Plana prikupljanja otpada građanstvu, privrednim subjektima, mjesnim zajednicama, ustanovama, školama i dr.

Građanstvo, privredni subjekti, ustanove i nevladin sektor moraju biti na vrijeme informisani o Planu upravljanja otpadom prilikom izrade, usvajanja i njegove implementacije. Primjenjivat će se uobičajeni načini prezentacije putem sastanaka, sredstava informisanja, nevladinog sektora, škola, mjesnih zajednica i slično.

13 Program mjera (akcioni plan)

13.1 Program mjera za unaprjeđenje sistema za prikupljanje i odvoz otpada (Program sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava, Program proširenja usluga)

R. Br	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
1	Izmjena/donošenje sljedećih propisa: <ul style="list-style-type: none"> • Odluka o komunalnom redu • Odluka o kalkulativnim parametrima • Odluka o	2011-2012	Općina	-	-

	selekcioniranju otpadnog materijala na općini Zavidovići <ul style="list-style-type: none"> • Odluka o standardima komunalnih djelatnosti • Odluka o utvrđivanju komunalne naknade za finansiranje komunalnih djelatnosti zajedničke potrošnje u općini Zavidovići • Odluka o utvrđivanju vrijednosti boda komunalne naknade u općini Zavidovići 				
2	Izmjene regulacionih planova u cilju upisivanja lokacija infrastrukture za otpad	2011-2016	Općina	500.000	Budžet općine
3	Proširenje usluga na mjesne zajednice MZ Gostović, MZ Donji Gostović, MZ Lovnica, MZ Mahoje, MZ Stipovići i dio MZ Klek, odnosno naseljeno mjesto Potklečje (koje do sada nije bilo obuhvaćeno sistemom organizovanog načina prikupljanja otpada) i MZ Kovači	2011-2012	Općina i komunalno preduzeće	566.900 KM	SIDA i Općina
4	Daljnje proširenje usluga (5% u 2016) <ul style="list-style-type: none"> • Izrada studije o tehničkim mogućnostima proširenja • Ocjena spremnosti građana da plate za uslugu • Ekonomska analiza izvedivosti 	2015-2016	Općina i komunalno preduzeće	U ovisnosti od rezultata tehn-ekonomske analize	Općina i komunalno preduzeće

13.2 Program mjera za unaprjeđenje sistema za iskorištavanje otpada

R.Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
1.	Izgradnja transfer stanice i	2011-2016	Zajednički	500.000	Regionalna

	reciklažnog dvorišta <ul style="list-style-type: none"> Izrada studije ekonomske i tehničke izvodivosti i isplatljivosti izgradnje transfer stanice i reciklažnog dvorišta Izgradnja transfer stanice i reciklažnog dvorišta 		projekat općina Zavidovići, Žepče, Maglaj i Regionalne deponije Mošćanica		deponija Mošćanica, Općine, Fond za okoliš i
2.	Nabavka kontejnera za reciklažu (70 komada)	2013	Općina i komunalno preduzeće	42.000	Općina i komunalno preduzeće

13.3 Program mjera za unaprjeđenje sistema za konačno odlaganje otpada (Program sanacije općinskih deponija, Program sanacije divljih deponija, Međupćinska saradnja)

R.Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
1.	Sanacija i zatvaranja postojeće deponije (I faza) <ul style="list-style-type: none"> Izrada elaborata za prvu fazu zatvaranja i sanacije deponije Raspisivanje tendera za izvođenje radova Ograđivanje prostora deponije Presvlačenje površine inertnim materijalom 	2012	Općina	Izrada elaborata <ul style="list-style-type: none"> - nisu potrebna finansijska sredstva za ovu aktivnost Raspisivanje tendera radi odabira dobavljača <ul style="list-style-type: none"> - potrebna sredstva 1.000 KM budžet Općine Ograđivanje deponije <ul style="list-style-type: none"> - potrebna sredstva u iznosu od 90.000,00 KM Prekrivanje inertnim materijalom <ul style="list-style-type: none"> - potreban sredstva u iznosu od 50.000,00 KM 	Općina, Fond za okoliš Federacije i Kantona
2	Uklanjanje i sanacija divljih deponija: <ul style="list-style-type: none"> Izrada sheme 	2011-2014	Općina i komunalno preduzeće	83.200,00	Općinski budžet

	lokacija divljih deponija sa prioriteta uklanja <ul style="list-style-type: none"> • Izvođenje radova na uklanjanju u sanaciji deponija • Obavješćavanje javnosti i mjesnog stanovništva o aktivnostima uklanjanja divljih deponija i zabrani ponovljenog odlaganja smeća na divlje deponije • Postavljanje znakova zabrane odlaganja smeća 				
--	---	--	--	--	--

13.4 Program mjera za podizanje javne svijesti u upravljanju otpadom

R.Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
1	Podizanje javne svijesti kroz: <ul style="list-style-type: none"> • Upoznavanje građana sa namjerama, Planom i odlukama. • Izrada i distribucija letaka i propagandnog materijala • Tematske emisije na lokalnom radiju i Kablovskoj televiziji • Okrugli stolovi • Edukativni časovi u svim školama 	2011-2016	Općina	38.800	Općinski budžet
2	Kontinuirano informiranje/obavješćavanje/upozoravanje javnosti	2011-2016	Općina	-	-

14 Analiza rizika

U toku implementacije sljedeći rizici bi mogli ugroziti implementaciju Plana i dostizanje zacrtanih ciljeva:

- Nedonošenje (neizmjena) potrebnih zakonskih propisa (Odluka o komunalnom redu, Odluka o kalkulatvrim parametrima, Odluka o selekcioniranju otpadnog materijala na općini Zavidovići, Odluka o standardima komunalnih djelatnosti, Odluka o utvrđivanju komunalne naknade za finansiranje komunalnih djelatnosti zajedničke potrošnje u općini

Zavidovići, Odluka o utvrđivanju vrijednosti boda komunalne naknade u općini Zavidovići)

- Nepostojanje mehanizma za efikasan sistem naplate
- Nedovoljna saradnja nadležnih službi Općine i JKP "Radnik" d.o.o.
- Neadekvatno sankcioniranje neplatiša komunalnih usluga
- Loše provedene kampanje podizanja svijesti građana

15 Monitoring implementacije

Monitoring implementacije će vršiti Služba za upravu poljoprivrede, vodoprivrede i komunalnih poslova na osnovu posebnog rješenja koje će donijeti Općinski načelnik. Ova služba će o svojim zapažanjima u toku realizacije Plana, kao i prijedlozima za izmjene i dopune Plana, izvještavati Općinsko vijeće najmanje jedanput godišnje, a izvještaji će biti predmet rasprave na redovnim sjednicama Općinskog vijeća. Općinsko vijeće nakon analize dostavljenog Izvještaja usvaja Smjernice za djelovanje u narednoj godini.

16 Popis literature

Od literature korišteni su sljedeći propisi:

Strategija upravljanja krutim otpadom u BiH

Zakon o upravljanju otpadom (Službene novine FBiH broj 33/03)

Zakon o komunalnim djelatnostima (Službeni list SRBiH broj 20/1990)

Zakon o fondu za zaštitu okoline (Službene novine FBiH broj 33/03)

Zakon o zaštiti prirode (Službene novine FBiH broj 33/03)

Zakon o zaštiti zraka (Službene novine FBiH broj 33/03)

Zakon o zdravstvenoj zaštiti (Službene novine FBiH broj 29/97)

Zakon o zaštiti okoline (Službene novine FBiH broj 33/03)

Pravilnik o kategorijama otpada sa listama (Službene novine FBiH broj 9/05)

Pravilnik o izdavanju dozvole za aktivnosti male privrede u upravljanju otpadom (Službene novine FBiH broj 9/05)

Pravilnik o postupanju sa otpadom koji se ne nalazi na listi opasnog otpada ili čiji je sadržaj nepoznat (Službene novine FBiH broj 9/05)

Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom (Sl. Novine Federacije BiH broj 77/08)

Uredba o selektivnom prikupljanju, pakovanju i označavanju otpada (Službene novine FBiH broj 38/06)

Zakon o komunalnim djelatnostima (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 17/08)

Zakon o zaštiti okoline (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 1/00)

Plan upravljanja otpadom na području ZDK (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 1/09)

Zakon o prikupljanju, proizvodnji i prometu sekundarnih sirovina i otpadnih materijala (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 35/1998)

Odluka o komunalnom redu (Službeni glasnik Općine Zavidovići broj 4/04, 10/06 i 7/07)

Odluka o kalkulativnim parametrima (Službeni glasnik Općine Zavidovići broj 2/10)

Odluka o selekcioniranju otpadnog materijala na općini Zavidovići (Službeni glasnik Općine Zavidovići broj 8/07)

Odluka o standardima komunalnih usluga (Službeni glasnik Općine Zavidovići broj 1/10)

Odluka o utvrđivanju komunalne naknade za finansiranje komunalnih djelatnosti zajedničke potrošnje u općini Zavidovići (Službeni glasnik Općine Zavidovići broj 3/09)

Odluka o utvrđivanju vrijednosti boda komunalne naknade u općini Zavidovići (Službeni glasnik Općine Zavidovići broj 11/09).

17 Značenje pojmova

Otpad – se definira kao svaka tvar ili objekt koji vlasnik odbacuje, namjerava ili mora odbaciti.

Vrste otpada:

Životinjski otpad – životinjski nusproizvodi koji nisu namijenjeni za ljudsku upotrebu, cijela trupla ili dijelovi životinjskih trupala,

Biorazgradivi otpad – označava svaki otpad koji je pogodan za aerobnu ili anaerobnu razgradnju, kao što su hrana i baštenski otpad, papir i karton,

Bio-otpad – označava biorazgradivi baštenski i zeleni otpad, hranu i kuhinjski otpad iz domaćinstava, restorana, drugih ugostiteljskih objekata i maloprodaja i sličan otpad iz postrojenja za preradu hrane,

Građevinski otpad i otpad od rušenja objekata – otpad koji nastaje prilikom izgradnje ili rušenja zgrada, puteva ili drugih građevinskih ili industrijskih objekata, koji nije kategoriziran kao opasni otpad,

Zeleni otpad – otpad od biljaka,

Kućni otpad – otpad od aktivnosti u domaćinstvima i dio grupe 15.01 i grupe 20 Evropske liste otpada,

Opasni otpad – generičko ime za otpad koji spada u neku od kategorija otpada koja se definiše kao opasna i/ili koji ima barem jedan opasan sastojak ili osobinu,

Opasni kućni otpad: otpad iz domaćinstava koji je opasan,

Inertni otpad – označava otpad koji ne podliježe značajnijim fizičkim, hemijskim ili biološkim promjenama. Inertni otpad nije topiv, goriv niti na neki drugi način fizički ili hemijski reaktivan. Nije biorazgradiv i sa materijama s kojim dolazi u dodir ne djeluje tako da bi to uticalo na povećanje emisija u okoliš ili na ljudsko zdravlje. Ukupna procjednost i sadržaj zagađujućih materija takvog otpada i eko-toksičnost procjeda moraju biti beznačajni i ne smiju ugrožavati kvalitet površinskih i/ili podzemnih voda,

Komunalni otpad – označava otpad iz domaćinstava kao i drugi otpad koji je, po svojoj prirodi ili sastavu, sličan otpadu iz domaćinstava,

Ambalažni otpad – sva ambalaža i ambalažni materijal koji zadovoljavaju definiciju otpada.

Reciklažni otpad – otpad koji se može iskoristiti kao materijal u procesu proizvodnje za dobijanje originalnog materijala ili za druge svrhe.

Sličan otpad – iz industrije, trgovine, gospodarstva ili javne administracije, koji je po sastavu i osobinama sličan kućnom otpadu i koji se s njim prikuplja, prevozi, obrađuje i skladišti,

Čvrsti otpad – komponente iz kućanskih ili industrijskih aktivnosti koje nemaju vrijednost za upotrebu ili ne koriste korisniku i prvo se prikupljaju a zatim predaju komunalnom preduzeću,

Specijalni otpad – otpad koji se prikuplja, prevozi i skladišti prema sistemu propisanim pravnim aktima, a da bi se izbjegli štetni uticaju na ljudsko zdravlje, imovinu ili okoliš,

Ulični otpad – otpad koji nastaje na javnim mjestima, prilikom svakodnevnih aktivnosti stanovništva, na zelenim površinama, od životinja, od onečišćenja iz atmosfere,

WEEE – Odbačena električna i elektronična oprema.

Proizvodi:

Kompost – proizvod koji nastaje fermentacijom i aerobnim/anaerobnom ili mikrobijalnim raspadanjem organskih komponenti otpada koji se kompostira.

Upravljanje otpadom i preduzeća za upravljanje otpadom:

Javni komunalni sistem – sva tehnološka postrojenja, oprema i objekti posebne namjene, građevine i povezano zemljište koji se koriste za komunalne usluge.

Upravljanje otpadom – označava prikupljanje, odvoz, povrat i odlaganje otpada, uključujući i nadzor nad tim operacijama i kasniju brigu za odlagališta uključujući i aktivnosti prodavača ili posrednika.

Posrednik – označava preduzeće koji vrši povrat ili odlaganje otpada za druge, uključujući i posrednike koji ne preuzimaju fizičko vlasništvo nad otpadom.

Prodavač – svako preduzeće koje ima ulogu da kupi i kasnije proda otpad, uključujući i prodavače koji ne preuzimaju fizičko vlasništvo nad otpadom.

Posjednik – proizvođač otpada ili fizičko ili pravno lice koje je vlasnik otpada.

Upravitelj – fizičko ili pravno lice zaduženo za deponiju u skladu sa **internim** zakonodavstvom zemlje članice u kojoj se ta deponija nalazi; to se lice može promijeniti u nekoj od faza: od faze pripreme do faze kasnije brige za deponiju.

Proizvođač otpada – označava onoga koji svojim aktivnostima proizvodi otpad (originalni proizvođač otpada) ili onoga koji provodi predobradu, miješanje ili druge postupke koji dovode do promjena u prirodi ili sastavu tog otpada.

Uspješnost usluge

Pokazatelji uspješnosti – parametri za aktivnosti komunalnih preduzeća, koji postavljaju minimalni nivo kvaliteta i koji pokazuju da li preduzeće zadovoljava uslove iz dozvole.

Objekti:

Deponija – konačno odlagalište otpada na zemlji ili pod zemljom.

Pretovarna stanica – prostor posebno uređen za privremeno skladištenje otpada prikupljenog na jednoj ili više lokacija, koji se dalje vozi u centralnu stanicu, postrojenje za sortiranje/obradu ili na deponiju.

Zelene tačke za prikupljanje/odlaganje – prostor na koji se donosi otpad, posebno uređen za privremeno skladištenje frakcija otpada prikupljenih iz domaćinstava, koje se dalje prevoze u centralnu stanicu, postrojenje za sortiranje/obradu ili na deponiju.

Aktivnosti:

Prikupljanje – prikupljanje otpada, uključujući preliminarno sortiranje i preliminarno skladištenje otpada u svrhu transporta do postrojenja za obradu otpada.

Zasebno prikupljanje – prikupljanje kod kojeg se otpad odvaja po vrsti i prirodi da bi se omogućila posebna obrada.

Povrat (Recovery) – svaka aktivnost iz upravljanja otpadom koja izdvaja neki otpadni materijal iz toka otpada i koja rezultira nekim proizvodom koji ima potencijalnu ekonomsku ili ekološku korist. Povrat se uglavnom odnosi na sljedeće aktivnosti:

Povrat materijala, odnosno recikliranje,

Povrat energije, odnosno ponovno korištenje goriva,

Biološki povrat, npr. kompostiranje,

Povrat.

Odlaganje – svaka aktivnost upravljanja otpadom koja služi za ili vrši finalnu obradu i odlaganje otpada,

Finalna obrada:

Spaljivanje

Biološka, fizička, hemijska obrada kojom nastaju proizvodi ili ostaci koji se odlažu, odnosno idu na finalno odlagalište.

Finalno odlaganje:

Odlaganje u ili na zemljište (npr. na deponiju), uključujući posebno projektovane deponije, duboko injektiranje / utiskivanje,

Odlaganje u površinske bazene,

Ispuštanje u vode,

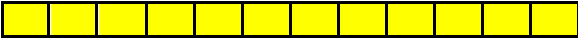

Trajno skladištenje.

18 Prilozi

Projekat proširenja usluga prikupljanja komunalnog otpada

Naziv projekta:	Proširenje usluga prikupljanja komunalnog otpada
Vlasnik projekta:	Općina Zavidovići
Svrha projekta:	Proširenje pokrivenosti organizovanog prikupljanja otpada i povećanje količine prikupljenog otpada
Uvod	Trenutno su uslugom prikupljanja i dovoza otpada pokrivena 4.163 domaćinstva i 353 pravna lica, odnosno 35% populacije u 5 mjesnih zajednica. Samo 3,8 % teritorije općine je pokriveno uslugom. Planirano je da se proširi pokrivenost na 70 % populacije stanovništva do 2016. godine.
Kratki opis projekta:	<p>Projektom se planira proširenje pokrivenosti na mjesne zajednice MZ Gostović, MZ Donji Gostović, MZ Lovnica, MZ Mahoje, MZ Stipovići i dio MZ Klek, odnosno naseljeno mjesto Potklečje (koje do sada nije bilo obuhvaćeno sistemom organizovanog načina prikupljanja otpada) i MZ Kovači, a što obuhvata oko 13.000 stanovnika, odnosno oko 3.700 domaćinstava. Otpad bi se prikupljao u kontejnere koji bi bili locirani po 3 na 92 lokacija, u jedan bi se odlagao papir i PET ambalaža a u drugi ostali otpad.</p> <p>Predviđene aktivnosti su:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Donošenje odluke o obimu usluga - Općinsko vijeće treba da donese odluku kojom će se definisati proširenje obima, te način prikupljanja i odlaganja otpada 2. Određivanje lokacija za kontejnerska mjesta i pribavljanje urbanističkih saglasnosti - na osnovu broja domaćinstava i drugih parametara potrebno je utvrditi raspored i broj kontejnerskih mjesta, odnosno kontejnera i za svaku lokaciju pribaviti urbanističku saglasnost 3. Nabavka opreme – u svrhu realizacije ovog projekta neophodno je nabaviti: <ol style="list-style-type: none"> a) Vozilo za preuzimanje otpada i transport otpada. Vozilo je nosivosti 9 tona, sa dvije šasije radi preuzimanja otpada na planinskim putevima, te preuzimanjem otpada sa zadnje strane. .... 1 komad b) Euro kontejneri zapremine 1,1 m³ za papir i PET..... 92 komada c) Euro kontejneri zapremine 1,1 m³ za mješani otpad.....184 komada d) Kontejneri 5m³..... 3 komada 4. Priprema lokacije za kontejnere –svaku lokaciju za kontejnere treba urediti u skladu sa propisanim normama 5. Postavljanje opreme i obuka radnika- nabavljeno vozilo će biti postavljeno u već postojeću garažu, a kontejneri na novopripremljene lokacije. Neophodno je izvršiti obuku radnika za rad na novom vozilu 6. Sklapanje ugovora sa novim korisnicima usluga - u skladu sa općinskim odlukama sklopit će se ugovori sa svim novim korisnicima

	<p>7. Promotivna kampanja će se izvršiti kroz Projekat podizanja javne svijesti koji je takođe dio ovog plana</p> <p>8. Stavljanje sistema u funkciju i praćenje indikatora</p>																																																																																																								
Trenutno stanje:	<p>Organizovanim pružanjem usluga prikupljanja i odvoza otpada pokrivene su 4 MZ, a dijelovi još 5 MZ organizuju i prikupljaju otpad samostalno. Otpad se odlaže na lokalnu deponiju. Koristi se kombinacija vreća i kontejnera. Trenutno se raspolaže sa autopresom (MAN), starom 10 godina i podizačem za odvoz smeća (otvoreni kontejneri 3 m³) starim 25 godina, tipa "FAP". Tvornica za proizvodnju papira Natron Maglaj je blizu a u industrijskoj zoni Ekonomija Zavidovići postoji izgrađeno postrojenje za preradu plastike, pa se procjenjuje da bi bilo isplativo uvesti odvojeno prikupljanje papira i plastike.</p>																																																																																																								
Očekivani rezultati	<p>U organizovani način prikupljanja bit će uključeno oko 3.700 novih domaćinstava i srazmjerno tome bit će povećane količine prikupljenog i zbrinutog otpada.</p> <p>Prestanak odlaganja otpada na divljim deponijama na područjima koja će biti obuhvaćena ovim projektom</p> <p>Popravljen sveopšta slika zagađenosti životne okoline</p>																																																																																																								
Mjerljivi indikatori i dokumenti kojim se to može verificirati:	<p>Mjerljivi indikatori su:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Povećanje broja vozila za 1 vozilo kapaciteta 9t sa stražnjim utovarom i mogućnošću pražnjenja kontejnera do 5m³ 2. Nabavljeno 276 novih kontejnera zapremine 1.1 m³ od čega 92 komada za selektivno prikupljanje 3. Uređene 92 nove lokacije za kontejnere 4. Povećanje prikupljenih i zbrinutih količina otpada 5. Donošenje pratećih općinskih propisa i akata 6. Povećanje broja korisnika usluga za 3.600 do 3.700 domaćinstava <p>Dokumenti kojim se to može verificirati su: sklopljeni ugovori sa novim korisnicima usluga, tenderska i računovodstvena dokumentacija te odluke i drugi akti koji budu donešeni.</p>																																																																																																								
Plan implementacije aktivnosti:	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th colspan="12">2011 godina</th> </tr> <tr> <th>AKTIVNOST</th> <th>1</th><th>2</th><th>3</th><th>4</th><th>5</th><th>6</th><th>7</th><th>8</th><th>9</th><th>10</th><th>11</th><th>12</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Donošenje odluke o obimu usluga</td> <td>■</td><td>■</td><td>■</td><td>■</td><td>■</td><td>■</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>Utvrđivanje lokacija za kontejnerska mjesta i pribavljanje urbanističkih saglasnosti</td> <td></td><td></td><td></td><td>■</td><td>■</td><td>■</td><td>■</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>Nabavka opreme (vozilo i kontejneri)</td> <td>■</td><td>■</td><td>■</td><td>■</td><td>■</td><td>■</td><td>■</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>Priprema lokacije za kontejnere</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>■</td><td>■</td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>Postavljanje opreme i obuka radnika</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>■</td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>Sklapanje ugovora sa novim korisnicima</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>■</td><td>■</td><td>■</td><td>■</td><td></td> </tr> </tbody> </table>		2011 godina												AKTIVNOST	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Donošenje odluke o obimu usluga	■	■	■	■	■	■							Utvrđivanje lokacija za kontejnerska mjesta i pribavljanje urbanističkih saglasnosti				■	■	■	■						Nabavka opreme (vozilo i kontejneri)	■	■	■	■	■	■	■						Priprema lokacije za kontejnere							■	■					Postavljanje opreme i obuka radnika									■				Sklapanje ugovora sa novim korisnicima								■	■	■	■	
	2011 godina																																																																																																								
AKTIVNOST	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12																																																																																													
Donošenje odluke o obimu usluga	■	■	■	■	■	■																																																																																																			
Utvrđivanje lokacija za kontejnerska mjesta i pribavljanje urbanističkih saglasnosti				■	■	■	■																																																																																																		
Nabavka opreme (vozilo i kontejneri)	■	■	■	■	■	■	■																																																																																																		
Priprema lokacije za kontejnere							■	■																																																																																																	
Postavljanje opreme i obuka radnika									■																																																																																																
Sklapanje ugovora sa novim korisnicima								■	■	■	■																																																																																														

	Promotivna kampanja	
	Stavljanje sistema u funkciju i praćenje indikatora	

Investicijski plan (tj. predračun radova)	Kapitalni izdaci	br. Jedinica	jedinice	Vrijednost isklj. PDV
	1.Zemljište - (poslovni prostor)	0	kom	-
	2.Zemljište - (Lokacije za kontejnere)	92	kom	92.000,00
	3.Zgrade	0	m ²	-
	4.Vozila za prikupljanje	1	kom	270.000,00
	5.Kontejneri (1,1 m ³) za papir i PET ambalažu	92	kom	59.800,00
	6.Kontejneri (1,1 m ³) za ostali otpad	184	kom	119.600,00
	7.Oprema - za prikupljanje kontejner 5 m ³ zatvoreni	3	kom	10.800,00
	8.Oprema-administracija			5.000,00
	9.Reklama na početku			9.700,00
	Ukupno			566.900,00
<p>Od strane SIDA-e očekujemo finansiranje 1 vozila kapaciteta 9t sa mogućnošću pražnjenja kontejnera do 5m³ i 276 kontejnera zapremine 1.1 m³ i 3 kontejnera 5m³ u ukupnom iznosu od 460.200,00 KM.</p> <p>Općina će finansirati stavke 2, 8 i 9 – ukupnog iznosa 106.700,00 KM.</p>				

Operativni troškovi	Troškovi osoblja	br. jedinica	jedinica	Troškovi - godišnji bruto
	Plaće - administracija	1	osobe	21.168,00
	Plaće - Naplata naknade	2	osobe	34.776,00
	Plaće - Vozači	1,5	osobe	25.848,00
	Plaće - mehaničari	0,1	osobe	1.387,20
	Plaće - radnici	4	osobe	49.104,00
	radna odjeća			946,00
	Porez, osiguranje,			309,60
	Ostalo			1.000,00
		Ukupno		

Održavanje vozila/popravka			5.000,00
Cestarina			590,00
Osiguranje			1.565,53
Gorivo			18.655,00
Najam vozila			3.459,38
Ostalo			1.000,00
Ukupno			30.269,91
Troškovi terena (dodatno za lokacije za kontejnere)			
Održavanje i popravka			5.525,00
Čišćenje			2.000,00
Ukupno			7.525,00
Troškovi smještaja			
Najam i zakupnine			-
rasvjeta, grijanje i struja			500,00
Održavanje i popravke			1.000,00
Osiguranje			100,00
Ukupno			1.600,00
Ostalo			
Reklama			2.000,00
Potrošni materijal			305,00
Uredski materijal			1.500,00
Stručne usluge			3.000,00
Telefon i pošta			600,00

	Putovanja (osoblje)			-
	Istraživanje tržišta i analize			1.000,00
	Ukupno			8.405,00
	Sveukupno			182.338,71
Plan finansiranja operativnih troškova	<p>Finansiranje operativnih troškova se očekuje iz:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prihoda ostvarenih naplatom usluge od domaćinstva koja su obuhvaćena proširenjem organizovanog prikupljanja otpada, 2. prihoda ostvarenih od prodaje papira 3. prihoda ostvarenih od prodaje PET ambalaže <p>Ovdje je potrebno napomenuti da se ne očekuje subvencioniranje operativnih troškova od strane općinske administracije.</p> <p>Od prodaje papira (oko 610 tona po cijeni 180 KM) očekujemo prihod u iznosu od 110.000,00 KM, a od prodaje PET ambalaže (oko 245 tona po cijeni od 250 KM) očekujemo prihod od 61.000,00 KM.</p> <p>Tako da na osnovu rečenog doći će do povećanja cijene usluge odvoza otpada sa sadašnjih 5,00 KM sa PDV – om na 9,32 KM sa PDV – om po domaćinstvu.</p>			
Uticaj na okolinu	<p>Ovaj projekat će da doprinese čišćoj teritoriji cijele općine Zavidovići i za njega nije potrebna okolinska dozvola budući da se radi o proširenju organizovanog načina prikupljanja otpada na cijelu teritoriju, a same potrebe za nabavkom sredstava rada ne zahtijevaju okolinsku dozvolu.</p>			

Projekat zatvaranja i sanacije "Gradske deponije Ekonomija" – prva faza

"Gradska deponija Ekonomija" je prilično neuređena deponija u smislu propisa koji govore o načinu deponovanja otpada. U tom pravcu govori i činjenica da ista nema dozvole za upotrebu i ne može je dobiti dok se ne uredi. Deponija se nalazi u blizini stambenih objekata i na udaljenosti od centra grada oko tri kilometra. Deponija nije ograđena, rijetko se zastire inertnim materijalom, a na istoj su obezbijeđeni uslovi za prevenciju od požara. Otpad se redovno razastire a problem predstavlja velika količina organskog otpada na deponiji, što stvara neprijatne mirise. Sa sanitarno higijenskog stanovišta, problem predstavlja slobodan pristup za pse i druge životinje na deponiju, slobodan pristup licima koja prebiru otpad na deponiji, direktno zagađenje vode u vodotoku rijeke Bosna, zagađenje zraka neprijatnim mirisima, kao i to što se vozila koja dopreme otpad kreću po razastrtom otpadu i bez čišćenja i dezinfekcije voze dalje na javnim površinama.

Potrebna sredstva: I faza 140.000 KM, II faza po projektu sanacije

Projekat će se implementirati u toku 2011 – 2014 godine fazno, I faza prestanak prijema otpada u 2012. godini, II faza je potpuna sanacija.

Cilj projekta: Zatvorena gradska deponija i saniran teren ekološki i estetski prihvatljivo za stanovništvo.

Naziv projekta:	Projekat zatvaranja i sanacije "Gradske deponije Ekonomija" – prva faza
Vlasnik projekta:	Općina Zavidovići
Svrha projekta:	Rješavanje dugoročnog problema vezan za lokaciju, uslovnost i zaštitu životne sredine
Uvod:	"Gradska deponija Ekonomija" je prilično neuređena deponija u smislu propisa koji govore o načinu deponovanja otpada. U tom pravcu govori i činjenica da ista nema dozvole za upotrebu i ne može je dobiti dok se ne uredi. Deponija se nalazi u blizini stambenih objekata i na udaljenosti od centra grada oko tri kilometra. Deponija nije ograđena, rijetko se zastire inertnim materijalom, a na istoj su obezbijeđeni uslovi za prevenciju od požara. Otpad se redovno razastire a problem predstavlja velika količina organskog otpada na deponiji, što stvara neprijatne mirise. Sa sanitarno higijenskog stanovišta, problem predstavlja slobodan pristup za pse i druge životinje na deponiju, slobodan pristup licima koja prebiru otpad na deponiji, direktno zagađenje vode u vodotoku rijeke Bosna, zagađenje zraka neprijatnim mirisima, kao i to što se vozila koja dopreme otpad kreću po razasrtom otpadu i bez čišćenja i dezinfekcije voze dalje na javnim površinama.
Kratak opis projekta:	<p>Aktivnost 1 – Izrada elaborata za prvu fazu zatvaranja i sanacije deponije Aktivnost 2 – Raspisivanje tendera za izvođenje radova Aktivnost 3 – Ograđivanje prostora deponije Aktivnost 4 – Presvlačenje površine inertnim materijalom</p> <p>Aktivnost 1- Potrebno je izraditi elaborat za prvu fazu zatvaranja i sanacije "Gradske deponije Ekonomija" koj će sadržavati sve neophodne radove koji su potrebni za prestanak odlaganja otpada na istoj i korištenje iste u sadašnje svrhe. Aktivnost 2- Potrebno je u skladu sa ZJN raspisati tender za izvođenje radova za prvu fazu zatvaranje i sanacije deponije Aktivnost 3- U ovoj aktivnosti potrebno je izvršiti ograđivanje deponije i prestati odlagati otpad na istu Aktivnost 4- Ovdje je potrebno prekriti inertnim materijalom deponije čime će se spriječiti širenje neugodnih mirisa u okolna naselja</p>
Trenutno stanje:	Nezadovoljstvo građana iz okoline
Očekivani rezultati:	Prestanak dovoza otpada na deponiju i prestanak korištenja iste Zadovoljni građani iz okolnih naselja Djelimično saniran i zaštićen prostor oko deponije
Mjerljivi indikatori i dokumenti kojim se to može verificirati	Prestanak dovoz otpada na deponiju Prestanak širenja neugodnih mirisa u okolinu Prestanak samozapaljenja

	Godina	2011												2012											
	Mjesec	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Plan implementacije aktivnosti:	Aktivnost																								
	Izrada elaborata za prvu fazu																								
	Raspisivanje tendera za izvođenje radova																								
	Ograđivanje deponije																								
	Prekrivanje deponije inertnim materijalom																								
Investicijski plan (predračun radova)	Aktivnost 1 Izrada elaborata - nisu potrebna finansijska sredstva za ovu aktivnost Aktivnost 2 Raspisivanje tendera radi odabira dobavljača - potrebna sredstva 1.000 KM budže Općine Aktivnost 3 Ograđivanje deponije - potrebna sredstva u iznosu od 90.000,00 KM - izvor sredstava budžet općine Aktivnost 4 Prekrivanje inertnim materijalom - potrebna sredstva u iznosu od 50.000,00 KM - izvor sredstava budžet općine																								
Operativni troškovi:	S obzirom da se radi o prvoj fazi realizacije projekta to ista nema operativnih troškova. Pošto nema Operativnih troškova nema ni plana finansiranja istih																								
Uticaj na okolinu:	Smanjuje se stepen zagađivanja okoline nakon presvlačenja inertnim materijalom																								

Projekat uklanjanja i sanacije divljih deponija

Naziv projekta	PROJEKAT UKLANJANJA I SANACIJE DIVLJIH DEPONIIJA					
Vlasnik projekta	Općina Zavidovići					
Svrha projekta	Uklanjanje divljih deponija smeća i trajna sanacija zemljišta na kojem su bile divlje deponije će otkloniti potencijalni izvor zaraze za životinje i stanovništvo, te omogućiti čist i zdrav okoliš kao preduslov razvoja turizma i svih oblika sporta i rekreacije u prirodi.					
Uvod	Divlje deponije predstavljaju mjesta na koja stanovnici odlažu otpad samoinicijativno, u nedostatku organizovanog upravljanja otpadom ili iz drugih razloga. One su nepoželjne sa aspekta zaštite okoline i zdravlja, ali i iz drugih razloga. Na teritoriji općine Zavidovići je ovo rastući problem, jer turisti na izletištima i drugim lokacijama redovno ostavljaju svoje smeće na mjestima koja nisu u sistemu organizovanog prikupljanja i odvoza smeća. S druge strane, u ruralnom dijelu općine mjesne zajednice nisu riješile problem prikupljanja i odvoza smeća u skladu sa važećim propisima, jer nije bilo kvalitetne kampanje podizanja svijesti stanovništva o potrebi zaštite životne sredine, niti je vlast uradila dovoljno da se nametnu propisi koji će omogućiti trajno zbrinjavanje smeća na propisan način. Mještani ruralnih mjesnih zajednica su se snalazili samoinicijativno, na najjeftiniji način po njihov kućni budžet, te su svoje kućno smeće odlagali na divlje deponije u šumama, vodotocima, kraj puteva i na drugim mjestima, računajući da su tako riješili svoj problem. Ovaj projekat treba da dovrši to uklanjanje kućnog smeća, trajno sanira kontaminirano zemljište na kojem su bile deponije i nametne propise kojim će se izbjeći novo formiranje divljih deponija na istim ili novim lokacijama.					
Kratak opis projekta	Projekat uklanjanja i sanacije divljih deponija na teritorije općine Zavidovići će obuhvatiti sve registrovane divlje deponije i uvesti ih u sistem upravljanja otpadom tako što će ih eliminisati i trajno sanirati. Da bi se to postiglo, potrebno je poduzeti sljedeće aktivnosti: <ol style="list-style-type: none"> 1. Izrada šeme lokacija divljih deponija sa prioritetima uklanjanja 2. Raspisivanje tendera radi odabira dobavljača 3. Izvođenje radova na uklanjanju u sanaciji deponija 4. Obavještanje javnosti i mjesnog stanovništva o aktivnostima uklanjanja divljih deponija i zabrani ponovljenog odlaganja smeća na divlje deponije 5. Završne aktivnosti postavljanje znakova zabrane odlaganja smeća 					
Trenutno stanje	Divlja smetlišta - deponije se nalaze na području cijele općine u naseljenim mjestima ili u njihovoj blizini, u potocima, rijekama, u šumi itd. Procjena je da je u mjesnim zajednicama formiran sljedeći broj manjih ili većih divljih deponija, kako je prikazano u tabeli:					
	RB	MJESNA ZAJEDNICA	AKTIVNE	RB	MJESNA ZAJEDNICA	AKTIVNE
	1	Kovači	15	12	Mahoje	3
	2	Brezik	10	13	Pašin Konak	15
	3	Lovnica	11	14	Stipovići	2
	4	Klek	7	15	Rujnica	6
	5	Dubravica	9	16	Dolina-Alići	2
6	Dolac	7	17	Mečevići	4	

	7	Branioci grada	4	18	G. Gostović	15
	8	Asim Čamdžić	6	19	D. Gostović	7
	9	Vozuča	28	20	Maoča	4
	10	Ribnica	7	21	Smailbašići	3
	11	Krivaja	4	UKUPNO		169
	<p>Već nekoliko godina neke veće i uočljivije divlje deponije u naseljima i pored puteva se čiste odnosno uklanjaju. Do sada je uklonjeno i očišćeno 36 deponija. Na nekim lokacijama nije bilo ponovnog odlaganja i formiranja deponije, međutim, na nekim su se ponovo pojavile. Ove akcije su vođene u saradnji sa mjesnim zajednicama. Može se konstatovati da nije dovoljno rađeno na preventivnim radnjama protiv stvaranja novih i obnavljanja starih divljih deponija; ovdje se prije svega misli na informativnu i propagandnu djelatnost, a skoro pa nikako nisu se preduzimale represivne mjere. Osim toga, Općina nema dovoljno finansijskih sredstava u budžetu kojim bi finansirala uklanjanja svih divljih smetlišta, niti ima adekvatna sredstva prisile stanovništva da organizuju prikupljanje i odvoz kućnog smeća u skladu sa važećim propisima.</p>					
Očekivani rezultati	<p>Projekat će se implementirati u periodu 2011.-2014. godine i u tom periodu očekujemo trajno uklanjanje 52 postojeće divlje deponije, uz očekivano podizanje nivoa svijesti stanovništva o potrebi očuvanja životne sredine, ali i efekte nametanja propisa koji uređuju ovu oblast na teritoriji općine Zavidovići</p>					
Mjerljivi indikatori i dokumenti kojim se to može verificirati	<p>Indikatori koji će pokazati koliko je u datom trenutku urađeno na uklanjanju i saniranju divljih deponija smeća svode se na sljedeće:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Urađena šema lokacija uklanjanja divljih deponija sa prioritetima 2. Raspisan tender i u kojoj je fazi 3. Vršenje obavještanja javnosti 4. Uklonjene i sanirane deponije 5. Postavljeni znakovi zabrane i druge obavijesti o zabrani odlaganja smeća na mjestima pogodni za divlje deponije ili na već saniranim lokacijama <p>Dokumenti koji dokazuju gore navedeno svode se na donešene planove, naloge za oglašavanje i slično, tendersku dokumentaciju, izvještaje nadzornog organa, izvještaje dobavljača i nadležne općinske službe.</p>					
Plan implementacije aktivnosti	AKTIVNOST	2011	2012	2013	2014	
	Izrada šeme lokacija					
	Raspisivanje tendera					
	Obavještanje javnosti i mjesnog stanovništva					
	Izvođenje radova na uklanjanju deponija					
	Postavljanje tabli i obavještenja					

	<p>Izrada šeme lokacija sa prioritetima mora se pripremiti prije svih drugih aktivnosti i on važi za sve 4 godine implementacije projekta, a izrada plana traje 1 mjesec dana.</p> <p>Raspisivanje tendera je jednokratno, u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama (okvirni sporazum), a tenderska procedura traje do 3 mjeseca.</p> <p>Obavješćavanje javnosti i mjesnog stanovništva traje u svim fazama izvođenja radova na uklanjanju divljih deponija smeća, a počinje od momenta odabira dobavljača i njegovog uvođenja u posao. U prvoj godini će trajati 6 mjeseci a u ostalim godinama po 12 mjeseci, znači ukupno 42 mjeseca. O intenzitetu i obimu oglašavanje će se donositi odluke sukcesivno.</p> <p>Izvođenje radova na uklanjanju deponija traje sve 4 godine implementacije projekta, a u prvoj godini procjena je da će to biti samo 6 mjeseci, odnosno nakon završetka tendera, znači ukupno 42 mjeseca .</p> <p>Završne aktivnosti (postavljanje tabli i sl.) su kontinuirane i odnose se na svaku pojedinačnu uklonjenu deponiju, a ukupno sabrano vrijeme tih aktivnosti je 40 mjeseci.</p>																																						
<p>Investicijski plan (predračun troškova)</p>	<p>Aktivnost 1: Izrada šeme lokacija divljih deponija sa prioritetima uklanjanja – nisu potrebna nikakva sredstva</p> <p>Aktivnost 2: Raspisivanje tendera radi odabira dobavljača – potrebna sredstva 1.000 KM budže Općine</p> <p>Aktivnost 3: Izvođenje radova na uklanjanju i sanaciji deponija - potrebna sredstva su prikazana u tabeli: - izvor sredstava do konačnog opredjeljenja</p> <table border="1" data-bbox="384 1032 1434 1749"> <thead> <tr> <th>LOKACIJA</th> <th>VRIJEME</th> <th>UČESNICI</th> <th>BROJ DEPONIIJA</th> <th>POTREBNA SREDSTVA KM</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Dolina rijeke Gostović do 10.km</td> <td>III-IV 2011.</td> <td rowspan="2">Firma odabrana tenderom</td> <td>5</td> <td>5x1600=8000</td> </tr> <tr> <td>Dolina rijeke Krivaje do 8. km</td> <td>III-IV 2011.</td> <td>8</td> <td>8x1600=12800</td> </tr> <tr> <td>Dolina rijeke Krivaje do Vozuće</td> <td>III-IV 2012.</td> <td rowspan="2">Firma odabrana tenderom</td> <td>10</td> <td>10x1600=16000</td> </tr> <tr> <td>Područje MZ-a</td> <td>III-IV 2012.</td> <td>3</td> <td>3x1600=4800</td> </tr> <tr> <td>PO MZ-ima</td> <td>III-IV 2013.</td> <td>Firma odabrana tenderom</td> <td>13</td> <td>13x1600=20800</td> </tr> <tr> <td>PO MZ-ima</td> <td>III-IV 2014.</td> <td>Firma odabrana tenderom</td> <td>13</td> <td>13x1600=20800</td> </tr> <tr> <td>UKUPNO</td> <td></td> <td></td> <td>52</td> <td>83.200,00 KM</td> </tr> </tbody> </table> <p>Aktivnost 4: Obavješćavanje javnosti i mjesnog stanovništva o aktivnostima uklanjanja divljih deponija i zabrani ponovljenog odlaganja smeća na divlje deponije - za ovu aktivnost nisu potrebna posebna sredstva jer su već obuhvaćena u dijelu projekta koji se odnosi na izradu letaka i drugog propagandnog materijala</p> <p>Aktivnost 5: Završne aktivnosti postavljanje znakova zabrane odlaganja smeća - potrebna sredstva su 52 znaka x 60 KM = 3.120,00 KM - izvor sredstava budžet općine transfer zaštita životne okoline</p>	LOKACIJA	VRIJEME	UČESNICI	BROJ DEPONIIJA	POTREBNA SREDSTVA KM	Dolina rijeke Gostović do 10.km	III-IV 2011.	Firma odabrana tenderom	5	5x1600=8000	Dolina rijeke Krivaje do 8. km	III-IV 2011.	8	8x1600=12800	Dolina rijeke Krivaje do Vozuće	III-IV 2012.	Firma odabrana tenderom	10	10x1600=16000	Područje MZ-a	III-IV 2012.	3	3x1600=4800	PO MZ-ima	III-IV 2013.	Firma odabrana tenderom	13	13x1600=20800	PO MZ-ima	III-IV 2014.	Firma odabrana tenderom	13	13x1600=20800	UKUPNO			52	83.200,00 KM
LOKACIJA	VRIJEME	UČESNICI	BROJ DEPONIIJA	POTREBNA SREDSTVA KM																																			
Dolina rijeke Gostović do 10.km	III-IV 2011.	Firma odabrana tenderom	5	5x1600=8000																																			
Dolina rijeke Krivaje do 8. km	III-IV 2011.		8	8x1600=12800																																			
Dolina rijeke Krivaje do Vozuće	III-IV 2012.	Firma odabrana tenderom	10	10x1600=16000																																			
Područje MZ-a	III-IV 2012.		3	3x1600=4800																																			
PO MZ-ima	III-IV 2013.	Firma odabrana tenderom	13	13x1600=20800																																			
PO MZ-ima	III-IV 2014.	Firma odabrana tenderom	13	13x1600=20800																																			
UKUPNO			52	83.200,00 KM																																			

Operativni troškovi investicije	Operativni troškovi investicije ne postoje, jer investicija finansira troškove uklanjanja i saniranja divljih deponija smetlišta, tako da nema nikakvog naknadnog održavanja jer se ne radi o građevinskim objektima ili nekoj opremi i slično.
Plan finansiranja operativnih troškova	Nema plana finansiranja operativnih troškova jer operativni troškovi ne postoje zbog same prirode investicije.
Utjecaji projekta na okoliš/životnu sredinu	Projekat ima neprocjenjivo pozitivan uticaj na okoliš, odnosno životnu sredinu, jer uklanjanje divljih deponija smeća i trajna sanacija zemljišta na kojem su bile divlje deponije će otkloniti potencijalni izvor zaraze za životinje i stanovništvo, te omogućiti čist i zdrav okoliš kao predušlov razvoja turizma i svih oblika sporta i rekreacije u prirodi.

Projekat podizanja javne svijesti

Naziv projekta	Podizanje javne svijesti
Vlasnik projekta	Općina Zavidovići
Svrha projekta	Podizanje javne svijesti o značaju zdrave životne sredine i potrebe uključivanja svih građana i prihvatanja selektivnog načina prikupljanja otpada
Uvod	Stanje svijesti i svjesnosti većeg dijela građana je na niskom nivou, kao posljedica toga je neodgovornost naspram prirode, životne okoline, naspram samih sebe, počev od toga da se neracionalno odnosimo naspram proizvodnje otpada, njegovog odlaganja i nereagovanja na negativne postupke drugih. Na sve ovo treba dodati to da do sada osim u jednom malom gradskog dijelu općine nije bilo ni pokušaja selektivnog prikupljanja otpada a na većem dijelu nije bilo nikakvog organizovanog prikupljanja istog. Dakle nema navika a ni osjećaja za potrebom da se to na takav način rješava.
Opis projekta	<p>Ovaj projekat će se provesti kroz sljedeće aktivnosti:</p> <p>Aktivnost 1: Upoznavanje građana sa namjerama, Planom i odlukama. Građani će putem sredstava informisanja, kroz aktivnosti JKP Radnik, općinskih službi i udruženja biti upoznati o namjerama uvođenja selektivnog prikupljanja otpada na cijelom području općine, o sadržaju Plana prikupljanja otpada 2011-2016 i odlukama koje regulišu ovu oblast, a u nadležnosti su Općine.</p> <p>Aktivnost 2: Izrada letaka i propagandnog materijala Potrebno je osmisliti i izraditi veći broj letaka i drugog propagandnog materijala sa određenim porukama, izvodima iz zakona koji regulišu ovu oblast, izvodima iz Plana prikupljanja otpada 2011-2016, odlukama Općinskog vijeća. Poruke o značaju zaštite životne okoline, uticaja na zdravlje ljudi i životinja i dr.</p> <p>Aktivnost 3: Distribucija letaka i propagandnog materijala Leci i drugi propagandni materijal bit će distribuirani građanima na cijelom području općine. Svako domaćinstvo treba da dobija potrebne informacije i da se upozna sa svim aktivnostima, distribucija će se vršiti putem info šaltera u općini, uz račune korisnika usluga JKP Radnik, mjesnih zajednica, udruženja, škola i na druge načine.</p> <p>Aktivnost 4: Tematske emisije na lokalnom radiju i Kablovskoj televiziji Jedanput u dva mjeseca u periodu 2011-2016 organizovat će se uporedo emisija na lokalnom radiju i KTV sa temama koje će obraditi aktuelna dešavanja u vezi realizacije Plana prikupljanja otpada 2011-2016. Učesnici u emisijama bit će predstavnici Općine, JKP Radnik, nadležne inspekcije, predstavnici Doma zdravlja sa poliklinikom, sekcije učenika</p>

	<p>osnovnih i srednjih škola, eksperti iz oblasti zaštite životne okoline, predstavnici udruženja i drugi.</p> <p>Aktivnost 5: Okrugli stolovi</p> <p>Dva puta godišnje u toku trajanja Plana organizovat će se okrugli stolovi na teme iz ove oblasti. Učesnici će biti eksperti, predstavnici općine, JKP Radnik, udruženja.</p> <p>Aktivnost 6: Edukativni časovi u svim školama</p> <p>Posebno značajna populacija građanstva su mladi u osnovnim i srednjim školama. Organizovat će se edukativni časovi u svim odjeljenjima osnovnih i srednjih škola. Ova aktivnost će se iskoordinirati sa direktorima škola i nadležnim ministarstvom. Učesnici u ovoj aktivnosti bi bili učenici i učitelji, nastavnici i profesori.</p>
Trenutno stanje	<p>Stanovništvo kao veoma bitan faktor u realizaciji Plana prikupljanja otpada 2011-2016. ne posjeduje dovoljno osjećaja za potrebom unapređenja poslova oko adekvatnog prikupljanja i zbrinjavanja otpada na cijelom području Općine. Niska je svijest o svemu ovom, otpad se često odlaže na svim mogućim mjestima – na ulici, putevima, u potocima, livadama i dr.</p> <p>Nema dovoljno brige o zajedničkom, spoznaje o značaju za zdravlje ljudi, zatim značaja za privredu (upotreba recikliranih materijala, razvoj turizma).</p> <p>Navike građana su različite u pogledu prikupljanja i odlaganja otpada i često su one u suprotnosti sa normalnim prihvatljivim normama. Manji dio građana, oko 20%, ima neke informacije i pozitivan stav o ovakvim i sličnim aktivnostima. A poznato je da se veoma teško prihvata svaka novina u bilo kojoj oblasti i zato je potrebno da ovo bude kontinuirana aktivnost.</p>
Očekivani rezultati	<p>Povećana svijest građana i promjena navika, pozitivan stav naspram Plana prikupljanja otpada 2011-2016, najmanje 80% građana će dobiti informaciju jednom ili više puta o ovome</p>
Mjerljivi indikatori	<ul style="list-style-type: none"> -izrada i distribucija oko 100.000 letaka i drugog propagandnog materijala -održat će se 48 tematskih emisija na lokalnom radiju i TV -održat će se 11 okruglih stolova -održat će se 1.456 edukativnih časova u svim odjeljenjima osnovnih škola i 470 u srednjim školama tokom trajanja projekta

Terminski plan-Gantogram

	I GODINA	II GODINA	III GODINA	IV GODINA	V GODINA	VI GODINA
MJESECI						
AKTIVNOST						
Upoznavanje građana sa mjerama, planom i odlukama	■					
Izrada letaka i propagandnog materijala	■	■	■	■	■	■
Distribucija letaka i propagandnog materijala	■	■ ■	■ ■	■ ■	■ ■	■ ■
Tematske emisije na lokalnom radiju i TV-u svaka 2 mjeseca	■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■
Okrugli stolovi	■	■ ■	■ ■	■ ■	■ ■	■ ■
Edukativni časovi u svim školama	■	■ ■	■ ■	■ ■	■ ■	■ ■
Investicijski plan	1.Upoznavanje građana sa namjerama, Planom i odlukama -nisu potrebna posebna sredstva 2.Izrada letaka i propagandnog materijala -potrebna sredstva: 20.000,00 KM -izvor sredstava-namjenska sredstva zaštita životne okoline 3.Distribucija letaka i propagandnog materijala -nisu potrebna posebna sredstva 4.Tematske emisije na lokalnom radiju i TV -potrebna sredstva: 4.800,00 KM -izvor sredstava-namjenska sredstva zaštita životne okoline 5.Okrugli stolovi -potrebna sredstva 4.000,00 KM izvor sredstava namjenska sredstva za zaštitu životne okoline 6.Edukativni časovi u svim školama -potrebna sredstva 4.000,00 KM -izvor sredstava namjenska sredstva za zaštitu životne okoline SVE UKUPNO 1-6 ZA 6 GODINE.....38.800,00 KM					
Operativni troškovi investicije	Nema posebnih operativnih troškova pa nije potreban ni plan finansiranja istih					
Uticaj projekta na okoliš	Projekat će imati značajan pozitivan uticaj na životnu okolinu, ljudski faktor odnosno građani su veoma bitna karika u realizaciji Plana prikupljanja otpada. Povećanjem njihove svijesti i osjećaja za potrebom unapređenja životna okoline imaćemo ljepšu sliku naših ulica, potoka, rijeka livada a samim tim i zdraviju životnu okolinu.					

PREDSJEDA VAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA
ing. Radosav Petrović

Općina Zavidovići, Ul. Safvet bega Bašagića bb. 72220 Zavidovići
tel: 032-878-314 centrala, fax: 032-868-230, www.zavidovici.ba, opzdici@bih.net.ba

OBRAZLOŽENJE

I PRAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE

Zakon o upravljanju otpadom (Službene novine Federacije BiH broj 33/03 i 72/09) je pravni osnov za donošenje općinskog plana upravljanja otpadom. Ovaj zakon primjenjuje se na sve kategorije otpada i sve vrste aktivnosti u upravljanju otpadom, osim na radioaktivni otpad, gasove ispuštene u atmosferu i otpadne vode.

U planiranju upravljanja otpadom, ovim zakonom je propisano da su nadležni organi dužni da izrade planove za upravljanjem otpadom koji će obuhvatiti:

- vrstu, količinu i porijeklo otpada koji se proizvodi i koji se treba tretirati ili odložiti;
- ciljeve upravljanja otpadom;
- opće tehničke zahteve za upravljanja otpadom i uređaje unutar područja na kojim se nalaze;
- raspoloživ i podesan tretman i mjesta odlaganja i uređaje unutar određene teritorije;
- specijalne ugovore za tretman ili odlaganje otpada za veći broj općina;
- specijalne ugovore za pojedine vrste otpada, kao što je opasni otpad, tečni otpad, ambalažni otpad itd.
- strateške ciljeve sa razrađenim prioritetima u upravljanju otpadom i pojedinim aktivnostima koje treba preduzeti;
- listu mjera koje treba preduzeti,
- procjenu troškova za izvršavanje zadataka u upravljanju otpadom.

Zakon o upravljanju otpadom je propisao da će se kantonalnim propisom utvrditi zadaci općina u izradi općinskih planova upravljanja otpadom, koji treba da sadrže najmanje:

- programe skupljanja opasnog otpada iz domaćinstava;
- programe za korištenje komponenti iz komunalnog otpada;
- programe za smanjenje procenta biorazgradivog otpada i ambalažnog otpada u komunalnom otpadu;
- programe za podizanje javne svijesti u upravljanju otpadom;
- lociranje postrojenja za upravljanje otpadom;
- saradnja između općina radi postizanja zadatah ciljeva.

Na osnovu navedene obaveze kantona, donešen je Plan upravljanja otpadom na području Ze-do kantona (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 1/2009), koji definira aktivnosti na uspostavi i radu integralnog sistema upravljanja otpadom u periodu od narednih 20 godina. Proces planiranja je kontinuiran proces, ciklično se ponavlja sa svrhom revizije postignutog i poboljšanja trenutnog stanja pojedinih komponenti sistema, dok se planirane aktivnosti realiziraju prema redoslijedu utvrđenom na način da sistematski prati implementaciju unaprijed zacrtanih ciljeva. Period od 20 godina je fazno podijeljen prema prioritetima aktivnosti koje implementiraju kratkoročne i dugoročne ciljeve. Analiza sadašnje situacije sistema upravljanja otpadom na području Ze-do kantona, koja je također sastavni dio Plana, će utvrditi prioritete za rješavanje, a na osnovu toga i pomoći u definiranju ciljeva.

Fazno posmatranje problematike uspostave i rada integralnog sistema upravljanja otpadom omogućava prvenstveno baznu uspostavu osnovnih preduvjeta za razvoj jednog

takvog sistema, a potom uvođenje najefikasnijih mehanizama za tretman otpada. Plan utvrđuje periode revizije koja obuhvata periodično računanje indikatora stanja sistema upravljanja otpadom, daje periodičnu ocjenu stanja sektora, prati implementaciju poduzetih aktivnosti, ocjenjuje njihove rezultate i predlaže dodatne aktivnosti sa ciljem poboljšanja stanja sektora na kraju narednog ciklusa revizije.

Upravljanje komunalnim otpadom, odnosno skupljanje i tretiranje komunalnog otpada vrši se u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 17/2008), kojim je uređeno osnivanje i rad komunalnih preduzeća i obaveze općina u pružanju komunalnih usluga. Općinskom Odlukom o kumunalnom redu (Službeni glasnik općine Zavidovići broj 4/2004, 10/2006 i 7/2007) regulišu se prava, dužnosti i obaveze preduzeća kojem su povjereni poslovi održavanja i čišćenja javnih gradskih površina, drugih preduzeća, ustanova, samostalnih privrednika, MZ-a, građana i udruženja građana u vezi sa održavanjem komunalne higijene, zelenila i komunalnih objekata i uređaja i propisuje način i uslove održavanja komunalnog reda na području općine Zavidovići.

II RAZLOG DONOŠENJA

Razlog donošenja je proistekao iz zakonske obaveze i realne potrebe za uređenjem oblasti upravljanja komunalnim otpadom.

III NAČELA NA KOJIM TREBA DA SE UREDE ODREĐENA PITANJA U ODGOVARAJUĆOJ OBLASTI,

Načela su utvrđena važećim propisima iz oblasti upravljanja komunalnim otpadom.

IV FINANSIJSKA I DRUGA SREDSTVA POTREBNA ZA PROVOĐENJE ODLUKE ILI OPĆEG AKTA I NAČIN NJEGOVOG OBEZBJEĐENJA.

Trenutno nepoznata cifra

V PRIJEDLOG ZAKLJUČAKA KOJI ĆE ODRAŽAVATI SADRŽAJ MATERIJALA I KOJI ĆE OMOGUĆITI PROVOĐENJE ISTOG

Predlažemo samo 1 zaključak koji će se odnositi na usvajanje ovog akta.

OPĆINSKI NAČELNIK
Hakija Osmić dipl.ecc.